

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»
Кафедра бухгалтерського обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»
за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування»

«ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ»

Виконала студентка 2 курсу, групи ОП.м-71а

Трищенко А.І.

«__» _____ 2018 р.

Керівник дипломної роботи

Винниченко Н.В.

«__» _____ 2018 р.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної магістерської роботи на тему :
«ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ»

студентки: Тріщенко Аліни Ігорівни

Актуальність теми кваліфікаційної магістерської роботи пов'язана з важливістю дослідження та вдосконалення організації фінансового та податкового обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу, що передбачає розробку як теоретичних, так і методичних засад практичного впровадження дієвих підходів з організації фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах.

Основна мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних і практичних питань організації фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах, а також розробці шляхів їх удосконалення.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи виступає процес організації фінансового та податкового обліку на сільськогосподарському підприємстві, а саме ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації фінансового та податкового обліку суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Для досягнення поставленої мети були використані такі методи: загальнонаукові та спеціальні методи: методи конкретного і абстрактного, логічного та історичного дослідження, системного та порівняльного аналізу, фінансового аналізу та статистичних розрахунків, факторного та регресійного аналізу.

Інформаційною базою аналізу є дані первинного обліку, інвентаризацій, обстежень, дані бухгалтерського обліку організації ТОВ «АПК «Лебедин» за 2015р. і за 2018 р., фінансова звітність, а також в роботі використані законодавчі акти Уряду України, науково-методична література, публікації видатних українських економістів в періодичній печаті.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

– нормативно-правове забезпечення обліку суб'єктів малого і середнього бізнесу розподіляється на дві підсистеми обліку: загальну і спрощену систему обліку та звітності, у якій окреме місце займає підсистема спрощеного обліку доходів і витрат.

– незважаючи на значну кількість нормативно-правових документів, які регулюють фінансовий та податковий обліку малого та середнього бізнесу, деякі науковці в своїх дослідженнях визначають недосконалість даної системи.

– найбільш суттєвою відмінністю організації фінансового обліку є те, що малі та середні підприємства мають можливість обрати просту або спрощену форму ведення бухгалтерського обліку, які мають обмежену кількість бухгалтерських реєстрів.

– відмінною рисою податкового обліку є те, що суб'єкти малого та середнього бізнесу в Україні мають змогу обрати між загальною системою оподаткування та пільговим режимом, і таким чином зменшити свої податкові зобов'язання.

– здійснивши аналіз організації обліку на сільськогосподарському підприємстві малого бізнесу ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин», були виявлені певні недоліки, які потребують подальшого вдосконалення.

– з метою удосконалення ведення фінансового обліку на підприємстві запропоновано внесення обґрунтованих змін до існуючого наказу про облікову політику, в частині амортизаційної політики основних засобів інших необоротних матеріальних активів, проведення переоцінки необоротних активів, методик перерахунку резерву сумнівних боргів та інші.

– за для покращення ведення діловодства запропоновано створення зведеного графіку документообігу та оперограми, що сприятиме покращенню роботи бухгалтерської служби, зниженню випадків несвоєчасної обробки документів, їх втрати, скороченню термінів складання звітності

– з метою оптимізації податкової системи на підприємстві визначено шляхи зменшення податкових зобов'язань, використовуючи спрощену систему оподаткування і доведено доцільність її застосування.

– з цією ж метою визнано необхідність ведення податкового планування на підприємстві та було запропоновано способи його застосування, включаючи законні методи зменшення податкового навантаження.

Ключові слова: малі та середні підприємства, організація фінансового та податкового обліку, облікова політика, спрощена система оподаткування.

Зміст кваліфікаційної магістерської роботи викладено на 82 сторінках, зокрема список використаних джерел містить 52 найменування, розміщених на 6 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 7 рисунків, 10 додатків, розміщених на 14 сторінках.

Рік виконання кваліфікаційної роботи – 2018 рік.

Рік захисту роботи – 2018 рік.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ.....	8
1.1 Нормативно-правове забезпечення фінансового та податкового обліку підприємств малого та середнього бізнесу.....	8
1.2 Теоретичні засади фінансового обліку та звітності на підприємствах малого та середнього бізнесу	12
1.3 Оподаткування діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу	16
РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ «ЛЕБЕДИН».....	21
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	21
2.2 Облікова політика підприємства як методологічна основа управління підприємством	26
2.3 Організація праці бухгалтерів та документообігу на підприємстві	28
2.4 Особливості ведення податкового обліку на ТОВ «АПК «Лебедин»	34
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	37
3.1 Удосконалення організації фінансового обліку на підприємстві.....	37
3.2 Шляхи оптимізації системи оподаткування ТОВ «АПК «Лебедин».....	49
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

На сьогодні надзвичайно гострою є проблема функціонування малого та середнього бізнесу в умовах кризового стану економіки України, яка пов'язана з наявністю суперечливого та неоднозначного законодавства, складною політичною ситуацією в країні, високим податковим тиском та, як результат, високою тінізацією економіки. А тому, питання ефективного функціонування та розвитку малого та середнього бізнесу в Україні, набувають особливої актуальності.

За таких умов у суб'єктів малого та середнього бізнесу виникає необхідність пошуку резервів підвищення ефективності їх діяльності. Ефективність діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу нерозривно пов'язана з організацією усіх їх бізнес процесів. Складовою організації бізнес процесів на підприємствах малого та середнього бізнесу організація ефективного фінансового та податкового обліку. Правильно та чітко організована система обліку господарської діяльності дає можливість отримувати своєчасну та достовірну інформацію, що використовується з метою прийняття управлінських рішень. Все це і обумовлює актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи.

Основна мета кваліфікаційної магістерської роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних і практичних питань організації фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах, а також розробці шляхів їх удосконалення.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації фінансового та податкового обліку суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної магістерської роботи виступає процес організації фінансового та податкового обліку на сільськогосподарському підприємстві, а саме ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин»

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити наступні завдання:

- ознайомитись з нормативними та законодавчими актами, що регламентують ведення фінансового та податкового обліку на підприємстві;
- розглянути особливості ведення фінансового та податкового обліку на підприємствах малого та середнього бізнесу;
- проаналізувати організаційно-економічний стан на підприємстві ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин»;
- розглянути облікову політику підприємства, та визначити її роль в оптимізації оподаткування суб`єктів малого та середнього бізнесу;
- вивчити організацію податкового обліку на підприємстві;
- розробити напрями удосконалення облікової політики, організації документообігу та праці бухгалтерів;
- запропонувати шляхи оптимізації податкового обліку на ТОВ «АПК «Лебедин».

Інформаційною базою аналізу є дані первинного обліку, інвентаризацій, обстежень, дані бухгалтерського обліку організації ТОВ «АПК «Лебедин» за 2015р. і за 2018 р., фінансова звітність, а також в роботі використані законодавчі акти Уряду України, науково-методична література, публікації вітчизняних науковців в фахових і професійних виданнях.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

1.1 Нормативно-правове забезпечення фінансового та податкового обліку підприємств малого та середнього бізнесу

Невід'ємним компонентом ринкової економіки та атрибутом сучасної бізнес-моделі є малий бізнес. У ринковій економіці малий та середній бізнес є галузями, що визначають структуру, темпи економічного зростання та якість валового національного продукту. У багатьох країнах світу відсоток малого та середнього бізнесу складає близько 60-70% ВВП.

Серед механізмів державного регулювання економічних процесів, включаючи розвиток малого та середнього бізнесу, серед податкових важелів та методів вагоме місце займають податкові пільги. Сучасний розвиток малого та середнього бізнесу в Україні показує недостатній рівень використання інструментів податкового стимулювання і потребує їх вдосконалення.

Господарським Кодексом України визначено суб'єкти господарювання, що поділяються залежно від кількості працівників та обсягу доходів від діяльності, що здійснюється підприємствами малого, середнього або великого бізнесу [18]. Дана класифікація представлена на рисунку 1.1.

Основою формування розвинених економік є саме мале та середнє підприємництво. Так, за результатами різних досліджень кількість малих та середніх підприємств коливається у всьому світі коливається в діапазоні від 87 до 99% загальної кількості. Вагоме значення малих підприємств та обмежений доступ до капіталу спонукають державу підтримувати цей сектор економіки.

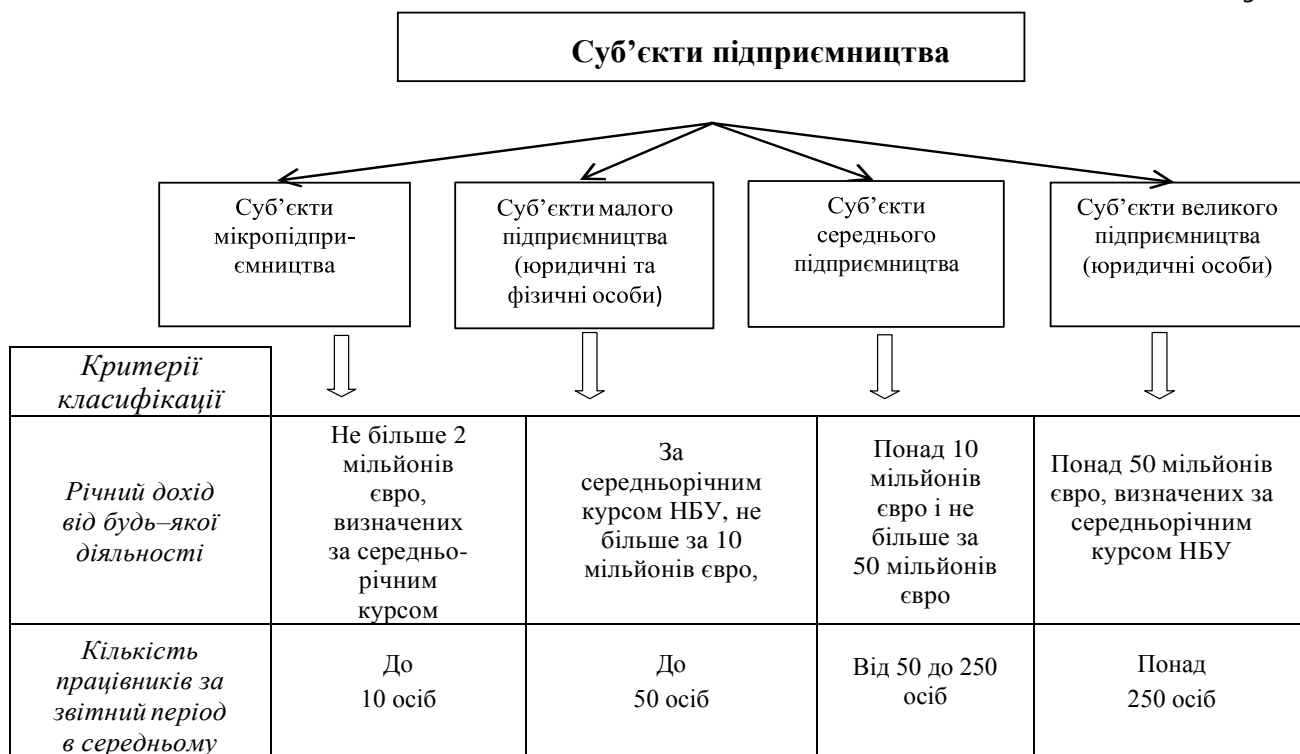

Рисунок 1.1 – Класифікація суб'єктів підприємництва [10]

Нині в Україні малі та середні підприємства займають 95% у загальність кількості всіх підприємств, а також близько 29 % працездатного населення зайняті в малому бізнесі, при цьому малі підприємства реалізують 19 % загального обсягу товарів і послуг країни. Порівняння даних показників з країнами Європейського союзу та країнами, що розвиваються наведено на рисунку 1.2.

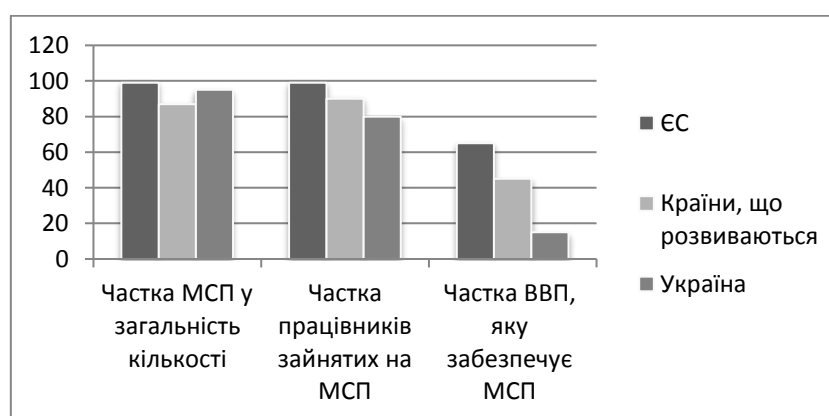

Рисунок 1.2 – Частка малих і середніх підприємств у відсотках до загальної кількості суб'єктів підприємництва в різних країнах

Вагоме місце у регулюванні діяльності малих і середніх підприємств посідає нормативно-правове забезпечення обліку. Серед основних законодавчих актів в Україні, які регулюють підприємницьку діяльність можна виділити наступні (Додаток Б).

Відповідно до існуючого законодавства державна підтримка, яка на сьогодні здійснюється для суб'єктів малого і середнього бізнесу включає інформаційну, фінансову та консультаційну, а також підтримку в галузі інновацій, науки, і промислового виробництва, підвищення кваліфікації, підготовки і перепідготовки управлінського персоналу [16].

Відмінності в нормативно-правовому регулюванні малого та середнього бізнесу від інших суб'єктів господарювання представлені в Додатку Б.

Необхідність затвердження Методичних рекомендації № 720 виникла після впровадження спрощеного плану рахунків з метою визначення системи реєстрів, спосіб і порядок узагальнення та реєстрації інформації, не використовуючи подвійний запис, та систематизації і сумування інформації таких суб'єктів про господарські операції [26].

Незважаючи на значну кількість нормативно-правових документів, які регулюють фінансовий та податковий облік малого та середнього бізнесу, деякі науковці в своїх дослідженнях визначають недосконалість даної системи. Так, наприклад, Хоча Н.В. визначає відмінності у визначенні понять «спрощена форма бухгалтерського обліку та звітності» та «спрощена система обліку і звітності», хоча у законодавстві дані поняття ототожнюються. Він зазначає, що перше поняття – це система облікових реєстрів із прийнятим порядком узагальнення і реєстрації інформації, а не система обліку, що містить в собі інші елементи бухгалтерського обліку, за винятком документації. А також, приділяє увагу тому, що відповідно до П(С)БО 25, для суб'єктам даного сектору можна скласти не лише «Спрощений звіт суб'єкта малого підприємництва» за формами № 1-мс та № 2-мс, а також «Баланс» та «Звіт про фінансові результати» за формою № 1-м та формою № 2-м, хоча це не відповідає поняттям спрощеної звітності, які визначені у законодавстві [52].

Окрім цього, такі автори як, Гоголь Т.А та Ніпорко Н.І., виявили певні практичні обмеження у Методичних рекомендаціях № 720. Так, відповідно до Податкового кодексу України гранична сума від господарських операцій з постачання товарів за останні 12 місяців не мають бути більшою за 300 тис. грн (без урахування ПДВ), таке обмеження скорочує в рази кількість суб'єктів підприємницької діяльності, які можуть застосувати спрощений облік доходів і витрат. Тому що підприємства з річним доходом до 3 млн грн або навіть до 1 млн грн, коли обсяг операцій купівлі-продажу перевищує 300 тис. грн, вже через декілька місяців діяльності повинні зареєструватися платниками ПДВ і застосувати Методичні рекомендації №422 і спрощений план рахунків [15].

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку суб'єктів малого і середнього бізнесу розподіляється на дві підсистеми обліку: загальну і спрощену систему обліку та звітності, у якій окреме місце займає підсистема спрощеного обліку доходів і витрат. Державна програма в частині регулювання бухгалтерського обліку малого підприємництва в Україні направлена на зближення фінансового обліку і податкового та, з метою складання фінансової звітності, максимального спрощення процедури ведення обліку. Тим не менш, основними недоліками державного регулювання даного сектору є наявність значної кількості змін у законодавстві щодо регулювання здійснення господарської діяльності суб'єктів малого підприємництва. Так, через відсутність чіткого нормативно - правового забезпечення суб'єкти малого підприємництва, які функціонують на спрощеній податковій системі, змушені значну кількість часу приділяти відслідковуванню змін в існуючому законодавстві. Крім того, недоліком функціонування залишається присутність тіньових схем мінімізації податкового зобов'язання підприємств, що функціонують на спрощеній системі оподаткування.

1.2 Теоретичні засади фінансового обліку та звітності на підприємствах малого та середнього бізнесу

Малі підприємства, як і більшість підприємств, мають можливість з урахуванням законодавчих актів самостійно обирати альтернативні підходи до організації обліку і складання звітності. Ведення документування всіх господарських операцій є базою організації фінансового обліку.

Основою організації бухгалтерського обліку малих та середніх підприємств є вибір форми бухгалтерського обліку. Вибір форми бухгалтерського обліку представляє визначення певної системи реєстрів обліку, способу і порядку узагальнення і реєстрації даних в них дотримуючись єдиних принципів, та враховучи особливості діяльності фірми та технології обробки інформації.

Серед форм, які можуть застосовуватися на малих підприємствах можна визначити: просту, журнал-головну, журнально-ордерну, спрощену, автоматизовану та форму обліку, не застосовуючи подвійний запис [18].

Найбільш суттєвою відмінністю є те, що малі та середні підприємства мають можливість обрати просту або спрощену форму ведення бухгалтерського обліку, які мають обмежену кількість бухгалтерських реєстрів. При цьому слід зазначити, що застосовувати спрощену форму обліку можуть саме юридичні особи, так як фізичні особи не ведуть облік за загальною схемою і не подають фінансову звітність.

Відповідно до Методичних рекомендацій № 720, проста форма бухгалтерського обліку використовується організаціями з невеликою кількістю господарських операцій (документооборотом), які виконують нематеріаломісткі роботи і послуги [26].

При застосуванні даної форми використовується Журнал обліку господарських операцій, в якому записи ведуться на основі первинних і консолідованих бухгалтерських документів, розрахунків заробітної плати та

даних про амортизацію тощо, що відображають суму операцій на бухгалтерських рахунках[12].

Спрощена форма бухгалтерського обліку узагальнює інформацію про здійснені операції в регістрах обліку, зазначених у Додатку В.

Ще однією особливістю організації фінансового обліку малих підприємств є відсутність потреби використовувати систему подвійного запису, але така можливість пов'язана із рядом труднощів, зокрема не має змоги одночасно обліковувати дві складові, активи і пасиви, як результат, не відсутні переваги при складанні повноцінної фінансової звітності, існує можливість визначення лише чистого доходу.

Після складання первинних документів їх дані переносяться в регістри обліку, оформлюючи кожен первинний документ відповідно до вимог Положення № 88 [36], з дотриманням вимог до обов'язкових реквізитів. Основним документом, яким обумовлюються відмінності фінансового обліку для малих підприємств є Методичні рекомендації № 422 [40], які є одним із основних документів по застосуванню регістрів фінансового обліку малого бізнесу. Методичні рекомендації № 422, які призначені для малих підприємств-юридичних осіб, незалежно від обраної організаційно-правової форми господарювання, передбачають узагальнення даних фінансового обліку з урахуванням подвійного запису. За цим документом узагальнення інформації малими підприємствами відбувається шляхом відображення інформації у зведених регістрах (відомостях, розшифровках, тощо).

Інформація про операції з регістрів бухгалтерського обліку використовується для складання фінансових звітів, аналітичної роботи та інвентаризації за той звітний період, в якому здійснювалися господарські операції.

Що стосується Спрощеного плану рахунків, то він має ряд особливостей:

– на відміну від рахунків загального, рахунки використовуються, в основному, для узагальнення і обліку даних по групам активів, капіталу і зобов'язань;

– відсутність рахунків 54 «Відстрочені податкові зобов'язання» та 17 «Відстрочені податкові активи» є підтвердженням того, що платники податку на прибуток – малі підприємства, що складають звіти за спрощеною формою, не розраховують тимчасових різниць з податку на прибуток.

– назви рахунків в загальному плані рахунків аналогічні назвам спрощеного, окрім рахунку 40, що в спрощеному Плані рахунків має назву: «Власний капітал».

Не менш важливим є питання обліку витрат на підприємствах малого та середнього бізнесу. Вони самостійно мають право визначати витрати за статтями калькуляції, за виробничими підрозділами, видами продукції, послуг чи робіт, тощо.

Фінансова звітність малого та середнього бізнесу має ряд особливостей: по-перше, суб'єкти малого підприємництва можуть подавати спрощену звітність, яка представлена формами:

– Фінансовий звіт суб'єкта малого, що складається з Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м);

– Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, який включає Баланс (форма № 1-мс) і Звіт про фінансові результати (форма № 2-мс).

Процес організації фінансового обліку ма малих і середніх підприємства також включає формування облікової політики, яка окрім форми обліку повинна містити й інші положення фінансового обліку, з урахуванням потреб малого і середнього бізнесу. В обліковій політиці може відобразитися й альтернатива, щодо вибору форми оподаткування. Так вибір форми оподаткування прямо впливає на особливості податкового обліку і форм податкової звітності.

Податкова звітність формується на основі даних фінансового обліку та описує стан зобов'язань компанії, пов'язаних з нарахуванням та сплатою податків і зборів. Центральним органом державної фіскальної служби за погодженням з Міністерством фінансів України встановлюється форма

податкової декларації. Для суб'єктів малого бізнесу було затверджено дві форми податкових декларацій: а) податкова декларація платника єдиного податку – юридичної особи; б) та платника єдиного податку фізичної особи-підприємця.

Податкова декларація складається відповідно до вимог законодавства та підписується фізичною особою-платником податку або керівником юридичної особи платника податків, а також особою, яка відповідальна за ведення бухгалтерського обліку.

Платники єдиного податку першої та другої груп подають декларацію протягом періоду, встановленого для річного податкового (звітного) періоду, тобто протягом 60 календарних днів з останнього календарного дня звітного періоду; платників третьої, четвертої – за квартальний податковий (звітний) період, а саме протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу.

Податкову декларацію до органу державної фіскальної служби можна подавати такими способами:

- платником податків особисто;
- поштою з описом вкладення та з повідомленням про одержання;
- в електронній формі засобами електронного зв'язку [20].

Офіційне представництво органу державної фіскальної служби реєструє податкову декларацію та, на вимогу платника податку, робить відмітки на копії платника податку (печатку, дату отримання). Отримана копія підтверджує факт подання декларації.

Звітність про нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування подається за затвердженою формою до органу державної фіскальної служби за показниками бухгалтерського обліку.

Статистична звітність малих підприємств складається з показників, які призначені для статистичного вивчення галузей виробництва в цілому по

державі та діяльності підприємств. Вона складається на основі показників фінансового, статистичного і оперативного обліку за єдиними формами.

Державна статистична інформація підлягає систематичному публічному розкриттю. Надається відкритий доступ громадян, наукових установ та зацікавлених організацій до неопублікованої статистики, які не підлягають обмеженням, встановленим законодавством України.

Таким чином, доведено, що рівень організації облікового процесу впливає на ефективність функціонування фінансового обліку на підприємстві в цілому. Відмінності в організації фінансового обліку на малих та середніх підприємствах залежать від особливостей здійснення діяльності підприємств, особливо від вибору форми бухгалтерського обліку. Так, як кожна форма обліку передбачає використання відмінних видів облікових реєстрів, які забезпечують оперативний контроль, повноту, своєчасність, та достовірність узагальнення у фінансовому обліку всіх господарських операцій, які були здійснені суб'єктом малого та середнього підприємництва. Податковим кодексом України визначено окрему групу малих підприємств, які ведуть спрощений облік доходів і витрат (за власним бажанням) без застосування методу подвійного запису та плану рахунків для розрахунку об'єкта оподаткування та складання фінансової звітності. Вибір форми необхідно зазначити в Наказі про облікову політику та дотримуватися її протягом визначеного періоду.

1.3 Оподаткування діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу

На сьогодні підприємства малого та середнього бізнесу в Україні є не лише елементом структурної перебудови регіональної економіки, але також сприяють збільшенню надходжень до місцевих бюджетів.

Основний фінансовий інструмент, що регулює відносини між малим бізнесом і державою є його оподаткування – законодавчо врегульований процес формування, збору податків, визначення розмірів та ставок, з

урахуванням порядку оплати суб'єктів господарювання з певними показниками: кількість працівники, обсяг валового доходу від реалізації, тип податкового режиму – загальний або спеціальний (спрощений).

Загальна система оподаткування передбачає сплату таких обов'язкових податків, як:

- податок на прибуток, основна ставка якого становить 18% від прибутку підприємства, тобто різниці між доходом і витратами;
- податок на додатку вартість, за ставкою 20% (за винятком певних видів діяльності, де ставка може становити 7% і 0%), хоча малі підприємства, у яких дохід від реалізації товарів і послуг не більше 1 мільйона гривень, можуть добровільно не сплачувати даний вид податку;
- єдиний соціальний внесок, його розмір залежить від фонду оплати праці, але не менше 22% від мінімальної заробітної плати за місяць;
- екологічний податок - для деяких видів діяльності;
- податок на доходи фізичних осіб – податок сплачується з нарахованої заробітної плати працівникам;
- інші податки, залежно від конкретного підприємства (рентна плата, податок на майно і т.д.).

На стимулювання малого бізнесу спрямований саме спеціальний податковий режим, і його система передбачає заміну деяких видів податків, які передбачені загальною системою на сплату єдиного податку, що зараховується до місцевого бюджету. Тим не менш, малі і середні підприємці також сплачують єдиний соціальний внесок, який надходить на рахунки органів Пенсійного фонду України. Для оподаткування суб'єктів малого бізнесу важливо сформулювати головні принципів оподаткування, адже від успішної роботи підприємців значною мірою залежить економічний потенціал країни, соціальна стабільність у суспільстві, підвищення рівня добробуту малозабезпечених верств населення.

Оскільки економічний успіх малих і середніх підприємств в значній мірі залежить від соціальної стабільності в суспільстві, економічного потенціалу

країни, та збільшення добробуту бідних важливо сформулювати основні принципи оподаткування малого та середнього бізнесу.

Спрощена система оподаткування в Україні використовується вже майже 20 років, а досвід її застосування дає підстави для безперечного позитивного впливу, а саме: стимулювання режиму оподаткування малого бізнесу, його поступове розширення та ефективність для держави. Характеристика спрощеної системи оподаткування міститься в Додатку Г.

Найважливішою перевагою спрощеної системи оподаткування є спеціальна процедура обліку, яка означає, що суб'єкти господарювання не платять багато податків, зборів та внесків на соціальне страхування, це значно зменшує складність методів бухгалтерського обліку та аналізу, скорочує ризик ухилення від сплати податків та відповідних штрафів. На рисунку 1.3 відображено вплив стимулів на розвиток суб'єктів малого та середнього підприємництва і державу.

Однак, серед недоліків у застосуванні спрощеної податкової реформи визначають будь-які надмірні витрати на облік витрат, що може бути негативним чинником, що впливає на господарську діяльність підприємств. Порівняння загальної та спрощеної податкової системи, їх переваг та недоліків подано у додатку Д. Через відсутність чіткого нормативно - правового забезпечення суб'єкти малого підприємництва, які функціонують на спрощеній податковій системі, змушені значну кількість часу приділяти відслідковуванню змін в існуючому законодавстві.

Рисунок 1.3 – Вплив податкових стимулів на розвиток малих та середніх підприємств та держави

Крім того, недоліком функціонування залишається присутність тіньових схем мінімізації податкового зобов'язання підприємств що функціонують на спрощеній системі оподаткування. Розвиток спрощеної системи оподаткування протягом років її існування супроводжувався зростанням обмежень в сфері трудового законодавства, які в свою чергу сьогодні трансформувалися в можливість застосування додаткових штрафних санкцій до суб'єктів малого підприємництва. Сьогодні найбільш вагомими залишаються санкції за порушення трудового законодавства та невиконання вимог забезпечення соціальних гарантій працівників. Крім того, за останній час з'явилися і нові порушення в сфері кадрових питань та питань організації документального забезпечення.

Отже, суб'єкти малого та середнього бізнесу в Україні мають змогу обрати між загальною системою оподаткування та пільговим режимом, і таким чином зменшити свої податкові зобов'язання. Хоча, таку можливість мають не всі суб'єкти господарювання, адже існують обмеження щодо розміру доходу та кількості найманих працівників. А також, при застосуванні даної системи базою оподаткування є не прибуток підприємства, а його дохід, тобто розмір витрат при цьому не береться до уваги, таким чином, необхідно бути досить уважним, обираючи систему оподаткування, так як вона не завжди є вигідною для застосування.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «АГРОПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ «ЛЕБЕДИН»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «Агропромислова компанія «Лебедин» (надалі – ТОВ «АПК «Лебедин») створене юридичними та фізичними особами України від 20 квітня 2000 року шляхом об'єднання майнових внесків для підприємницької діяльності у народному господарстві на підставі Конституції України, Законів України «Про господарські товариства», «Про власність», та іншого законодавства України, здійснює свою діяльність у відповідності до діючого законодавства. Дане підприємство є одним із провідних підприємств сільськогосподарського товаровиробництва, які здійснюють свою діяльність в Лебединському районі

Товариство діє на підставі Статуту, Цивільного та Господарських кодексів України, іншого чинного в Україні законодавства. Свою діяльність Товариство здійснює на засадах комерційного розрахунку при повному дотриманні принципу законності. Форма власності Товариства – приватна власність.

Предметом діяльності Товариства є: сільськогосподарське виробництво та реалізація товарної продукції і сировини; переробка сільськогосподарської продукції; комбікормова промисловість; заготівля, переробка та реалізація вторинної сировини у встановленому законодавством України порядку.

Товариство є юридичною особою України, користується правами і виконує обов'язки, пов'язані з його діяльністю, має самостійний баланс, поточний та інші рахунки в закладах банків, круглу печатку з власною назвою та фірмовим знаком, а також інші необхідні печатки та штампи.

Товариство здійснює свою діяльність на засадах повного гспрозрахунку самофінансування та самоокупності, несе відповідальність у відповідності з чинним законодавством за результати своєї діяльності.

Товариство реалізує свої послуги і виконує роботи зв цінами і тарифами, встановленими за домовленістю з замовником або самостійно відповідно до чинного законодавства. Товариство здійснює облік своєї виробничо-господарської діяльності, в установленому порядку веде статистичну і бухгалтерську звітність і відповідає за її достовірність.

Статутний капітал Товариства становить 890400 грн. Він формується за рахунок грошових та майнових вкладів Учасників. Майно Товариства становлять виробничі і невиробничі фонди, а також інші цінності, вартість яких відображається в самостійному балансі Товариства. Майно Товариства належить йому на праві власності (володіння, користування, розпорядження).

Середньооблікова чисельність працівників за минулий рік складає 25 осіб. На підприємстві застосовується лінійна організаційна структура. Тобто апарат управління включає двох директорів: генерального та виконавчого. Всі ж інші працівники підпорядковуються цим керівникам, які здійснюють всі функції управління. Окремі спеціалісти, працівники бухгалтерії, допомагають лінійному керівнику, виконавчому директору, збирати та обробляти інформацію, аналізувати господарську діяльність, готувати управлінські рішення, але самі інструкцій та вказівок керованому об'єкту не надають.

Прибуток Товариства утворюється з надходжень від його господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат на оплату праці. З економічного прибутку Товариства сплачуються передбачені законом подати та обов'язкові платежі, а також відсотки по кредитах банків і по облігаціях. Прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у розпорядженні Товариства, яке визначає напрями його використання відповідно до установчих документів Товариства. Частина чистого прибутку від діяльності розподіляється між Учасниками, пропорційно їх часткам в Статутньому капіталі згідно рішення Зборів Учасників.

Товариство здійснює облік господарської діяльності, веде первинний (оперативний) та бухгалтерський облік результатів своєї роботи, складає статистичну інформацію, а також надає відповідно до вимог закону фінансову звітність та статистичну інформацію щодо своєї господарської діяльності, інші дані, визначені законом. Ведення податкового обліку здійснюється на загальній системі оподаткування. Організація документообігу в Товаристві встановлюється Дирекцією Товариства. Річний звіт по операціях Товариства і баланс складають в строки, визначені законодавством, і разом з висновком Ревізійної комісії передаються на розгляд Зборів Учасників. Відповідальність за стан обліку, своєчасне подання бухгалтерської та іншої звітності покладається на головного бухгалтера Товариства, компетенція якого визначається чинним законодавством України та Контрактом.

З метою оцінки фінансового стану підприємства проведемо аналіз його діяльності. Невід'ємною частиною дослідження фінансово-господарської діяльності товариства є аналіз динамічних зрушень фінансово-економічних показників. Результати проведеного аналізу та фінансово-економічні показники діяльності підприємства наведені у Додатку Е.

Згідно розрахунку фінансових показників було виявлено, що негативним моментом діяльності підприємства є зменшення власних оборотних коштів та власного капіталу, що призвело до зменшення валюти балансу. А от решта показників мають позитивну тенденцію до збільшення.

Детально і всебічно здійснивши оцінку фінансового стану підприємства використовуючи систему показників, що характеризують фінансово-господарський стан підприємства, слід особливу увагу приділити основним п'яти показникам, які наведені у додатку Е в таблиці Е.1. Так, в результаті оцінки системи зазначених показників ми зможемо визначити, ефективність використання засобів підприємства, стан оновлення обладнання й устаткування, відсутність як фізично, так і морально застарілих основних засобів.

Проаналізувавши стан майна підприємства та ефективність його використання, слід зазначити, що рівень управління основними засобами в компанії зростає. У 2016 році було вироблено продукції та надано послуг на суму 1,6 гривні на кожному використовувану гривню основних засобів. З 2017 року показник спадає на 0,1 гривню.

Перевіримо показники платоспроможності та ліквідності, представлені в таблиці Е.3. Ліквідність товариства, аналізують з метою визначення достатності забезпечення оборотними (поточними) активами, які використовуються для покриття поточних зобов'язань. Динаміка зростання даних показників зображена на рисунку 2.1.

Аналізуючи показники ліквідності та платоспроможності підприємства, зазначимо, що коефіцієнт абсолютної ліквідності більше нуля та зростає, що свідчить про позитивну тенденцію розвитку, а негативним є те, що коефіцієнт швидкої ліквідності не в межах норми, це означає, що грошових і інших ліквідних активів може бути недостатньо для погашення поточних зобов'язань. Також слід відмітити значне зростання чистого оборотного капіталу на 2076,2 тис. грн. порівняно з 2016 роком.

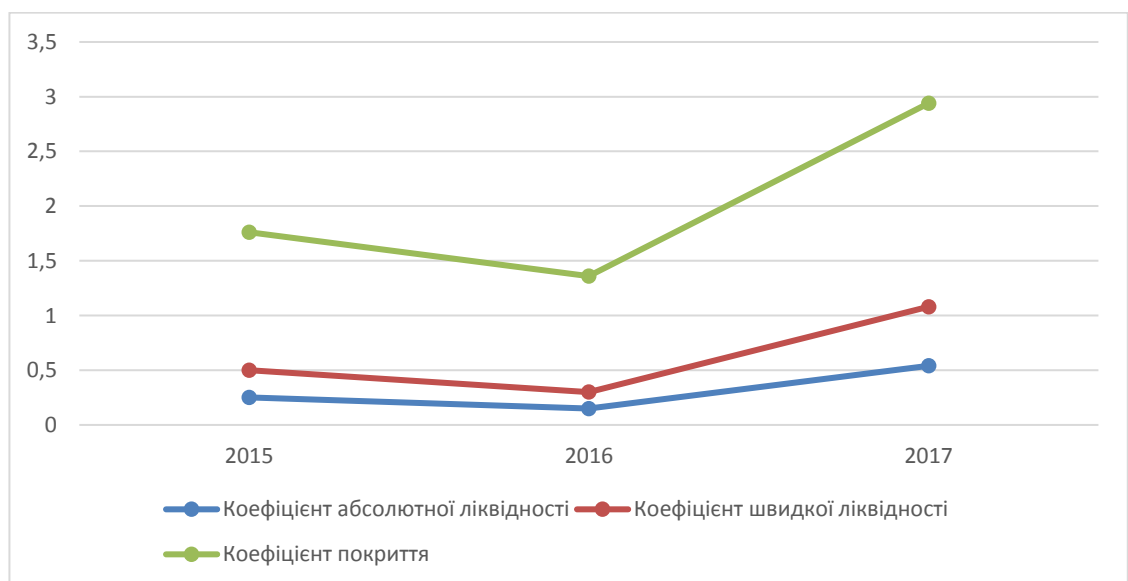

Рисунок 2.1 – Показники платоспроможності та ліквідності за 2015-2017 рр.

Показники фінансової стійкості підприємства представлені в таблиці Е.4. Динаміка зростання даних показників зображена на рисунку 2.2. Отже,

згідно цих даних, коефіцієнт автономії у межах норми лише у 2016 році, що свідчить про недостатність власного капіталу і свідчить про фінансову залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Спостерігаємо високе значення показника маневреності власного капіталу, що вказує на достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів і частини оборотних. Забезпеченість власними оборотними коштами у 2015 та 2017 роках знаходиться на недостатньому рівні, тому слід працювати в напрямку збільшення частки власних оборотних ресурсів, з метою збільшення фінансової стійкості підприємства.

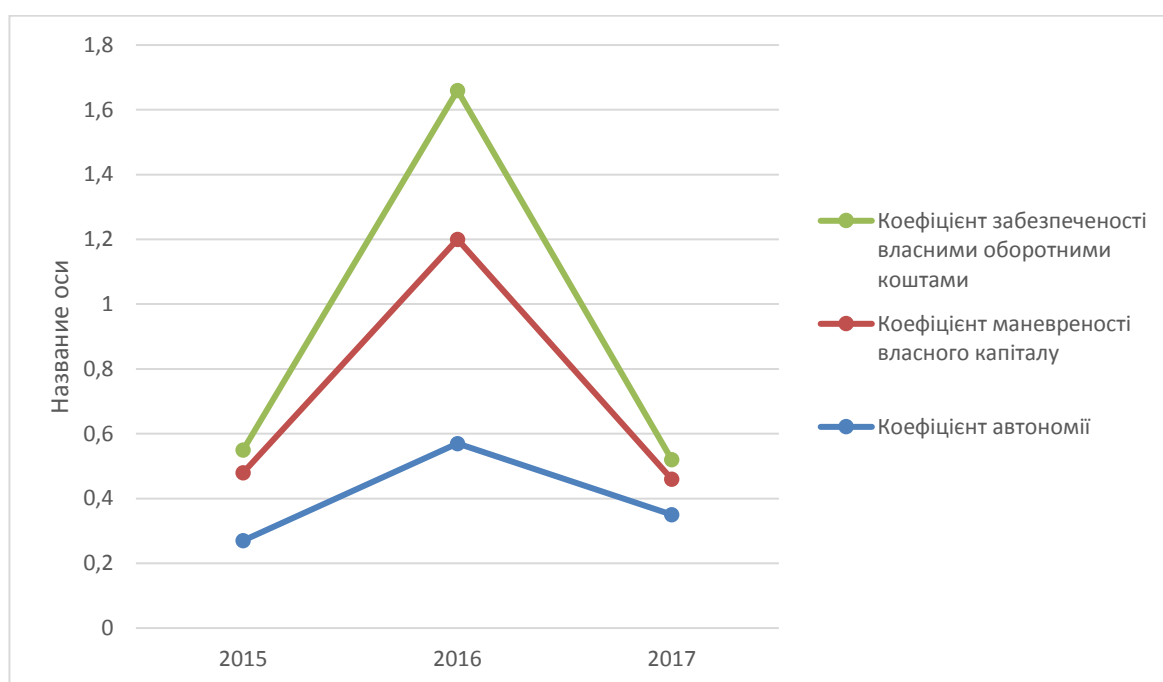

Рисунок 2.2 – Показники фінансової стійкості підприємства за 2015-2017 рр.

Перейдемо до наступного етапу аналізу та розглянемо показники ділової активності, для визначення швидкості обороту матеріальних ресурсів підприємства, його майна, розрахунків із постачальниками та ін. (див. табл. Е.5). Проаналізувавши ділову активність спостегаємо негативну тенденцію до скорочення оборотності запасів та активів порівняно з попереднім роком.

Оцінка рентабельності підприємства є основним компонентом аналізу фінансово-господарської діяльності незалежно від сфери діяльності та форми власності (табл. Е.6).

Коефіцієнт рентабельності діяльності свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, як бачимо всі інші показники також мають тенденцію до зростання, отже ефективність діяльності помітно зростає. Порівняння показників фінансової звітності за останні три роки здійснено за допомогою горизонтального аналізу, результати якого представлені в табл. Е.7.

Таким чином, оцінка фінансово-господарської діяльності підприємства показала, що за три роки підприємство працювало досить ефективно, хоча була виявлена недостатня забезпеченість власними оборотними коштами, тому слід працювати в напрямку збільшення частки власних оборотних ресурсів, а також грошових і інших ліквідних активів може бути недостатньо для погашення поточних зобов'язань.

2.2 Облікова політика підприємства як методологічна основа управління підприємством

Формування облікової системи підприємства є необхідною умовою його діяльності. Облікова політика на ТОВ «АПК «Лебедин» встановлена так, щоб фінансові звіти повністю відповідали усім вимогам Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Згідно наказу про облікову політику ТОВ «АПК «Лебедин» відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фінансування проведення всіх господарських операцій покладається на керівника підприємства.

Детально дослідивши наказ про облікову політику даного підприємства можна виокремити деякі особливості в організації бухгалтерського обліку на підприємстві.

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться із застосуванням комп'ютерної бухгалтерської програми «1С Бухгалтерія». Програма «1С: Бухгалтерія» є універсальною. Вона може бути налаштована користувачем на різних схемах бухгалтерського обліку. У цій програмі існує багато різних способів введення операцій у сфері обліку амортизації основних виробничих фондів. Існує також спосіб автоматизації з використанням типових операцій або режимів «Документи і розрахунки». Для невеликого підприємства версія, яку використовує дана фірма містить багато зайвих операцій. Існують інші версії даного програмного забезпечення, які призначені саме для малих та середніх підприємств, та значно спрощують роботу обліковців.

Для складання та подання звітності використовуються програмне забезпечення «Medoc». А для обліку запасів (зерна) використовуються зернова програма «Grain». Цей програмний продукт, не враховує всі особливості галузі. Розрахунок залікової ваги зерна, ведення певних обов'язкових форм для обліку продукції, бухгалтер повинен виконувати вручну.

Провівши аналіз принципів і методів відображення в бухгалтерському обліку окремих активів і господарських операцій, можна виокремити певні елементи облікової політики, які потребують подальшого удосконалення. Результати даного аналізу представлені у Додатку Е.

Також слід додати, що в результаті аналізу обліку основних засобів на ТОВ «АПК «Лебедин» було виявлено, що товариство не проводить їх переоцінку. Неправильна оцінка основних засобів може призвести до значних невиправданих витрат, тому відсутність переоцінки на підприємства можна віднести до суттєвих недоліків в його роботі. Також в обліковій політиці відсутня інформація про одиницю обліку основних засобів та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу.

Отже, при аналізі облікової політики ТОВ «АПК «Лебедин» було виявлено, що наказ розкриває не всі елементи облікової політики, або розкриває їх не повністю, тому у дипломній роботі пропонуємо вдосконалити

наказ про облікову політику, шляхом відображення в ньому суттєвих аспектів бухгалтерського обліку, які є необхідними і важливим.

2.3 Організація праці бухгалтерів та документообігу на підприємстві

Форма поділу праці, за якою підлягають розподілу облікові роботи між працівниками являє собою організаційну побудову бухгалтерської служби. Вона виражається в цілому у системі управління підприємством відповідній та в структурі бухгалтерії.

ТОВ «АПК «Лебедин» здійснює свою діяльність використовуючи централізовану форму обліку. Така форма організації бухгалтерського обліку означає існування на підприємстві лише одного центру обліку, який виконує весь обліковий процес, а саме – центральна бухгалтерія.

Тим не менш здійснювання документування господарських операцій відбувається у відповідних підрозділах і у визначені строки папери передаються до центральної бухгалтерії. Де проводиться контроль за своєчасним і правильним їх оформленням. Дані, які містяться в документах є основою для ведення аналітичного й синтетичного обліку. Облік у центральній бухгалтерії забезпечує потрібну інформацію для ведення контролю за діяльністю його господарських підрозділів та в цілому за підприємством. На прикінці звітнього року бухгалтерія формує за показниками синтетичного й аналітичного обліку річну фінансову звітність, включаючи баланс.

На підприємстві на даний момент середньооблікова чисельність працівників складає 25 осіб. До складу адміністративного персоналу входить відділ бухгалтерії та керівництво товариства (генеральний та виконавчий директори). До складу бухгалтерії входить головний бухгалтер та двоє інших бухгалтерів, які йому підпорядковуються.

Регламентация обов'язків для фахівців бухгалтерії визначена посадовими інструкціями для кожного бухгалтера, де закріплюється розподіл функцій у бухгалтерії.

На ТОВ «АПК «Лебедин» розроблені дві посадові інструкції для бухгалтерів, в якій розподілені обов'язки між двома працівниками. Перелік обов'язків головного бухгалтера або особи, яка відповідальна за ведення бухгалтерського обліку, визначається Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», з одного боку, та посадовими інструкціями – з іншого.

Згідно наказу про облікову політику головний бухгалтер даного підприємства:

- 1) слідкує за дотриманням встановлених єдиних методологічних облікових принципів на підприємстві, формуванням і поданням у визначені строки фінансової звітності;
- 2) забезпечує контроль за фіксуванням всіх господарських операцій на рахунках обліку;
- 3) наділяється правом другого підпису, який він ставить на первинних бухгалтерських документах;
- 4) несе особисту відповідальність перед керівником підприємства;
- 5) зобов'язаний складати фінансову звітність та іншу звітність на вимогу органів статистики та інших.

На відділ бухгалтерії покладаються обов'язки ведення не лише фінансового та податкового обліку, а й ведення діловодства, кадрових питань, фінансово-економічних та інші. Таким чином, даний відділ на підприємстві відіграє основну роль в організації діяльності товариства. Це створює велике навантаження та додаткову відповідальність в роботі обліковців. Зростання та ускладнення економічних зв'язків у ринкових умовах, а отже, і зростання операційної інформації, потрібної для управління, вимагають подальшого вдосконалення організації бухгалтерського обліку, а також підвищення рівня професійних знань та ділових навичок усіх бухгалтерів. Тільки ті

професіонали, які мають глибокі знання як методології, так і методів бухгалтерського обліку, а також економіки, права, аналізу та аудиту, можуть мати раціональну організацію бухгалтерського обліку.

Організація управління підприємством та його діловодства тісно взаємопов'язані і взаємозалежні. Правильна організація робочого процесу значно підвищує ефективність роботи персоналу підприємства. Від чіткості й оперативності руху, опрацювання документів та їх передання на виконання залежить швидкість отримання інформації, потрібної для ухвалення управлінського рішення. В свою чергу, встановлена система управління значною мірою впливає на організацію документообігу на конкретному підприємстві.

Систему документообігу ТОВ «АПК «Лебедин» складають різноманітні документи, від яких залежить ефективність управління підприємством у цілому – посадові інструкції листи, бухгалтерські звіти договори та ін..

Для раціональної організації документообігу розроблене Положення про документообіг, яке визначає порядок ведення загального діловодства. Його вимоги поширюються на всю службову документацію, в тому числі створювану за допомогою персональних комп'ютерів. Комп'ютерні автоматизовані технології обробки документованої інформації повинні відповідати вимогам державних стандартів та цього Положення.

Згідно з Положенням № 88 підприємство проводить документацію господарських операцій, підготовку та зберігання первинних документів та реєстрів обліку та виправлення помилок у них [36].

В ТОВ «АПК «Лебедин» бухгалтерські документи поділяють на одноразові і накопичувальні та внутрішні, зовнішні.

Одноразові документи відображають одночасно одну або декілька господарських операцій (вимоги, ордери, акти та інші). Накопичувальні документи застосовують багаторазово, вони містять інформацію про однорідні господарські операції за певний відрізок часу (день декаду, місяць). До них можна віднести: лімітно-забірну картку, таблиць обліку робочого часу,

відомість випуску готової продукції та інші. Їхня перевага у тому, що вони застосовуються для обліку після того, як в них відображено останню операцію і зведені усі записи.

Внутрішні документи складають в межах підприємства і в ньому ж використовуються. Наприклад, таблиці обліку використання робочого часу, авансові звіти підзвітних осіб, прибуткові касові ордери, інвентарні картки основних засобів, тощо.

Зовнішні документи оформляються та одержуються за межами товариства від інших підприємств і організацій. При отриманні обов'язково реєструються, фіксуються в бланках уніфікованих форм. Це можуть бути: угоди, платіжні доручення рахунки-фактури, постанови, виписки банків, листи, тощо.

Організаційні документи представлені статутом, наказами керівника, положеннями, посадовими інструкціями та правилами.

За для зведення копії розпорядчих документів з основної діяльності, бухгалтерія одержує копії наказів по особовому складу, за якими здійснюється нарахування заробітної плати.

На ТОВ «АПК «Лебедин» немає окремого відділу кадрів, тому в обов'язки бухгалтерії входить робота з кадрами. Разом з фінансовими документами в бухгалтерії зберігаються й кадрова документація: трудові книжки працівників, особові справи, картотеки та звіти про стан роботи з кадрами.

На підприємстві виконується робота з електронними документами, а саме: документи, створені в установах за допомогою електронно-обчислювальної техніки; електронні документи, отримані через телекомунікаційні мережі; документи в електронній формі, створені методом сканування документів із паперових носіїв. Більшу частину складають внутрішні документи, створені в електронній формі, а також листи, що одержуються або відправляються через телекомунікаційні мережі.

Підприємство здійснює узагальнення інформації про господарські операції за автоматизованою формою бухгалтерського обліку. Застосування даної форми бухгалтерського обліку дає змогу пришвидшити обробку облікової інформацію та передавати її у всіх напрямках.

Для автоматизації бухгалтерського обліку ТОВ «АПК «Лебедин» використовує програмний продукт 1С: Підприємство, який складається із системи програм: 1С-Бухгалтерія, 1С-Торгівля та Склад, 1С-Зарплата та Кадри. Система 1С: Підприємство має гнучкі та різноманітними можливості, які представляють собою наочний та простий інструмент бухгалтера, та як інструмент цілковитої автоматизації обліку починаючи з формування первинних документів до складання звітності.

Розглянемо можливості організації обліку, які містить Програма 1С: Підприємство:

- синтетичний облік по багатоступеневому плану рахунків;
- кількісний облік;
- валютний облік та облік валютного покриття;
- облік у одній інформаційній базі відразу кількох підприємств;
- аналітичний облік;
- облік використовуючи різні плани рахунків;

Програмний комплекс Програма 1С: Підприємство складається з: технологічної платформи та конфігурації.

Технологічна платформа містить наступні складові:

1) Бухгалтерія, призначення, якої облік наявності та переміщення активів підприємства і може бути використана як окремо, так і з іншими складовими 1С: Підприємство.

2) Розрахунок застосовується для автоматизації періодичних розрахунків, використання якого можливе як автономно, так та разом із іншими складовими програми 1С: Підприємство.

3) Оперативний облік, основне призначення якого – облік наявності та руху грошових та матеріальних ресурсів та використовується як автономно, так і разом з іншими складовими програми 1С: Підприємство.

Слід зазначити, що на ринку не існує універсального програмного забезпечення, придатного для застосування на підприємствах будь-якої сфери діяльності та форми власності. Отже, при виборі автоматизованої системи бухгалтерського обліку потрібно враховувати можливості підприємства та реальні потреби. Завдяки засобам інформатизації та автоматизації документообігу значно зростає ефективність роботи бухгалтера, що дає змогу швидко накопичувати відповідні бази даних про наслідки господарської діяльності та використовувати їх для формування, друку та редагування вихідних документів, квартальних та річних звітів, а також надання інформаційних послуг контрагентам.

Недосконалість облікових систем веде до скорочення прибутковості діяльності підприємства, нестійкого стану на ринку товарів та послуг. Вартість обслуговування та оновлення інформаційних систем автоматизації, як правило, збільшується, і фактичний результат від їх використання залишається незадовільним. Розробка замовлених систем обліку інформації є дорогою та трудомісткою за відсутності гарантії очікуваного результату.

Здійснивши аналіз організації документообігу на підприємстві, детально ознайомившись з положенням про документообіг, можна зробити такі висновки. Враховуючи невеликі масштаби діяльності підприємства та обмеженість адміністративних відділів, лише відділом бухгалтерії, рух документів часто також обмежується лише даним відділом та керівництвом. Тому рух документів чіткий і добре організований. Але, слід приділити особливу увагу питанню обліку запасів, так як документи з обліку зерна затверджуються, окрім бухгалтерії, завідувачем складу та лабораторії. Положення про документообіг ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин» не містить інформації щодо організації документообігу з питань обліку запасів.

Також відсутній офіційно затверджена схема документообігу, яка необхідна для відображення основних характеристик руху, які забезпечують здійснення облікового процесу та строки передавання (здавання) документів; плановість у роботі виконавців, особи або структурних підрозділів, які відповідають за передачу документа та дотримання термінів.

Документування, як складова методу бухгалтерського обліку, є невід'ємною частиною бухгалтерського нагляду – збір інформації про факти фінансово-економічної діяльності та їх реєстрацію в первинних документах.

У процесі нагляду здійснюється: опис фактів господарської діяльності; запис даних на фізичних носіях-документах; передача і зберігання показників для цілей фінансового обліку. Отже, бухгалтерський облік вимагає повного і чіткого відображення всіх оцінених фактів господарського життя в первинних документах, що надаються в документації.

2.4 Особливості ведення податкового обліку на ТОВ «АПК «Лебедин»

ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин» здійснює ведення податкового обліку за загальною системою оподаткування та є платником ПДВ. Таким чином, дане підприємство сплачує такі види податків:

1. Податок на прибуток є основним податком для даної системи.

База оподаткування (суму, з якої необхідно сплачувати податок) становить прибуток – тобто різниця між усіма доходами і витратами.

Ставка податку передбачена ст. 136 Податкового кодексу України і становить 18%.

Терміни оплати податку залежать від суми річної виручки: менше 20 мільйонів грн. – оплата відбувається раз на рік за даними річної декларації.

2. Податок на додатну вартість – податок, нараховується на суму приросту вартості на даному підприємстві, обчислену у вигляді різниці між доходом від реалізації товарів і послуг і сумою на матеріали та сировину,

одержані від інших виробників. Ставка податку складає 20% від бази оподаткування, тобто вартості товару.

3. Єдиний соціальний внесок – залежить від обсягу фонду оплати праці. ЄСВ в розмірі не менше мінімального страхового внеску (у 2017 році – 704 грн., а в 2018 році – 819,06 грн) при нарахуванні зарплати та інших виплат по кожному працівнику.

4. Податок на прибуток фізичних осіб – податок на нараховану ЗП і подібні платежі.

5. Екологічний податок. ТОВ «АПК «Лебедин» здійснює викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення. До таких забруднюючих речовин відносять оксид азоту та оксид вуглецю. Ставки податку виражені у гривнях до фактичного обсягу викидів у тонах. Так, наприклад у 2018 році ставка податку на викиди оксиду азоту становить 2451,84 грн. Тим не менш, обсяги викидів даного підприємства не перевищують одну тону, тому даний податок не чинить значного податкового навантаження на підприємство.

6. Рентна плата. Підприємство сплачує рентну плату за спеціальне використання води. Залежно від обсягів води, використаної у виробництві.

Разом з податковою декларацією з податку на прибуток ТОВ «АПК «Лебедин» надсилає до фіскальної служби фінансові звіти суб'єктів малого підприємництва, форма № 1-м «Баланс» та 2-м «Звіт про фінансові результати».

У ході дослідження, особливу увагу, привернув показник доходу підприємства. Частина Звіту про фінансові результати наведена у табл. 2.1 Відповідно до показників даного звіту доходи підприємства за минулий рік становлять 2 млн 443 тисячі гривень.

Таблиця 2.1 – Звіт про фінансові результати за 2017 рік у частині доходів

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2284,3	2324,3
Інші операційні доходи	2120		
Інші доходи	2240	159,6	133,4
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	2443,9	2457,7

Такий показник дає право підприємству на застосування альтернативних систем оподаткування, за умови не перевищення протягом календарного року обсягу доходу, встановленого для відповідної групи платників єдиного податку, а саме 5 млн. гривень. Тим не менш, при розрахунку податку необхідно враховувати й інші фактори, доцільність застосування спрощеної системи оподаткування розраховуємо у дипломній роботі.

У випадку застосування ТОВ «АПК «Лебедин» спрощеної системи оподаткування, підприємство отримає можливість не платити велику кількість податків, зборів та внесків на соціальне страхування, що значно зменшує складність методів бухгалтерського обліку та аналізу, скорочує ризик ухилення від сплати податків та відповідних штрафів.

Отже, здійснивши аналіз організації фінансового та податкового обліку на ТОВ «АПК «Лебедин» можна дійти висновку, що в цілому організація обліку знаходиться на достатньому рівні, хоча й містить певні недоліки. Удосконалення яких, дасть змогу підприємству раціонально і правильно організувати роботу бухгалтерської служби та скоротити витрати.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1 Удосконалення організації фінансового обліку на підприємстві

При аналізі облікової політики ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин» було виявлено, що наказ не в повній мірі розкриває наявні в ньому елементи облікової політики. Тому пропонуємо вдосконалити наказ про облікову політику, шляхом відображення в ньому тих аспектів бухгалтерського обліку та які на нашу думку викладені не в повному обсязі, або не відображені в ній.

Перш за все, розглянемо питання обліку основних засобів. За результатами аналізу облікової політики підприємства можна зазначити, що в ній відображені не в повній мірі елементи облікової політики щодо обліку основних засобів, які визначені в Додатку Є. Пропонуємо доповнити наказ таким положенням, як одиниця обліку основних засобів, для визначення вартісної межі між основними засобами та малоцінними необоротними матеріальними активами.

Одним із завдань облікової політики підприємства відносно необоротних активів є їх класифікація. Тобто в обліковій політиці повинно бути чітко визначено, у якому випадку об'єкт відноситься до основних засобів, а в якому – до малоцінних необоротних матеріальних активів. У наказі про облікову політику підприємство фіксує також склад спеціальної комісії для визнання необоротних активів об'єктами основних засобів, критерії для окремого обліку окремих частин багатокomпонентних об'єктів основних засобів.

Так, до основних засобів відносяться матеріальні активи, які підприємство використовує в процесі виробництва чи діяльності або постачання товарів, надання послуг, для здачі в оренду іншим особам або здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний

строк корисного використання, яких більше одного року (чи операційного циклу, якщо він більше року). Рекомендуємо зазначити вартісну межу віднесення об'єкта до основних засобів понад 6 тисяч гривень, так як вартісний критерій, який застосовується у податковому обліку для віднесення матеріальних активів до складу основних засобів з 01.09.2015 р. становить 6000 грн. Тобто, якщо вартість матеріальних активів не перевищує 6000 грн., то у податковому обліку вони не вважаються основними засобами.

В Наказі про облікову політику необхідно затвердити модель обліку основних засобів або модель собівартості, або модель переоцінки. Це дасть змогу правильно оцінювати основні засоби після їх первісного визнання, адже неправильна оцінка вартості основних засобів у фінансовій звітності може призвести до значних не виправданих витрат. Рекомендуємо обрати модель переоцінки та після визнання активом об'єкт основних засобів обліковувати за його собівартістю мінус накопичена амортизація та будь-які накопичені збитки від зменшення корисності. А також визначити періодичність проведення переоцінки, її необхідно проводити наприкінці звітного року. В наказі про облікову політику слід чітко визначити поріг суттєвості, тобто зазначити, що переоцінка об'єкту основних засобів повинна здійснюватися, якщо його залишкова вартість суттєво (більш ніж на 10 %) відрізняється від справедливої вартості на дату балансу.

Проведене дослідження організації обліку основних засобів на ТОВ «АПК «Лебедин» свідчить про відсутність періодичної переоцінки основних засобів, незважаючи на її необхідність безпосередньо для самого підприємства. Адже порівнюючи залишкову вартість основних засобів з їх реальною ринковою вартістю спостерігається значна різниця в їх оцінці, приклади оцінки вартості деяких об'єктів, що належать даному підприємству подані в табл. 3.1. Як бачимо, вартість основних засобів, частка яких займає значну долю всіх об'єктів суттєво відрізняється від ринкової вартості.

Така ситуація негативно впливає на фінансово-господарську діяльність підприємства, бо якщо облікова вартість основних засобів у кілька разів

відрізняється від ринкової, це призводить до невідповідності розміру амортизаційних відрахувань тій сумі, яка необхідна для простого відтворення основних засобів – придбання аналогічного об'єкта за сучасними ринковими цінами.

Таблиця 3.1 – Порівняльна характеристика вартості об'єктів основних засобів

Об'єкт основних засобів	Залишкова вартість, тис. грн	Ринкова вартість, тис. грн	Різниця	Частка даного об'єкта в загальність вартості основних засобів, %
Зерносушка	79	240	-161	6
Нива ВАЗ 21213	35	108	-73	2,7
Склад зерна №1	80	650	-570	6,2
Загальна вартість основних засобів	1300	–	–	100

Внаслідок цього, навіть при застосуванні прямолінійного методу нарахування амортизації її розмір істотно відрізняється по однакових об'єктах, що суперечить економічній суті амортизації.

Пропонуємо розглянути на прикладі дооцінку основного засобу (зварювальний апарат) за відсутності попередніх переоцінок, якщо справедлива вартість об'єкта складатиме 7000 грн. (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2 – Приклад дооцінки основного засобу на ТОВ «АПК «Лебедин»

Показник	Вартість основного засобу, грн.	Переоцінена вартість, грн.	Сума дооцінки, грн.
Первісна вартість	7500	8100	600
Знос	1000	1080	80
Залишкова вартість	6500	7020	520
Справедлива вартість	7000		
Індекс переоцінки	1,08		

Отже, після проведення переоцінки своїх основних засобів ТОВ «АПК «Лебедин» збільшить в своїй річній звітності на суму проведеної дооцінки

статтю в балансі «Інший додатковий капітал». Тому, на нашу думку, проведення переоцінки основних засобів зможе покращити фінансовий стан аналізованого підприємства.

Що стосується амортизаційної політики підприємства, то наказом передбачено нарахування амортизації основних засобів прямолінійним методом. Враховуючи той факт, що підприємство працює в умовах швидкого морального та фізичного старіння обладнання, вважаємо за доцільне запровадити нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості. Використовуючи цей метод протягом перших років експлуатації об'єкта основних засобів накопичується значна сума коштів, необхідних для його відновлення. Відзначимо, що при використанні цього методу, річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітнього року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Згідно з цим методом найбільша сума амортизації відноситься на витрати у першому році використання об'єкта з послідовним зменшенням у наступних роках.

Розглянемо на прикладі методику нарахування амортизації за методом зменшення залишкової вартості. Об'єктом нарахування амортизації є зерносушка, первісна вартість становить 96 000 грн, строк корисного використання – шість років. Ліквідаційну вартість встановлено в сумі 1000 грн. Нарухування амортизації за прямолінійним та методом зменшення залишкової вартості для зерносушки протягом 6 років подано у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Розрахунок амортизації зерносушки різними методами

Рік експлуатації	Сума амортизації за прямолінійним методом, грн.	Сума амортизації за методом зменшення залишкової вартості, грн.	Різниця
1-й	15833,33	51139,20	-35305,87
2-й	15833,33	23897,35	-8064,02
3-й	15833,33	11167,23	4666,10
4-й	15833,33	5218,45	10614,88
5-й	15833,33	2438,58	13394,75
6-й	15833,33	1139,19	14694,14

Отже, розрахунки показали, що нарахування амортизації методом зменшення залишкової вартості більш доцільно для даного підприємства до об'єктів основних засобів, що піддаються швидкому моральному старінню. Адже основним недоліком прямолінійного методу є те, що при його використанні не береться до уваги моральний знос, а також не можливо здійснити реальну оцінку основних засобів у частині виробничої потужності у різні роки експлуатації. Практика показує, що знос виробничого обладнання та машин зростає у початкових роках їх використання у виробництві, потім сума зносу стабілізується, а знос обладнання знову зростає у останні роки експлуатації. Моральний знос також нерівномірний. Застосовуючи даний метод ми не отримаємо повне перенесення вартості обладнання на новостворений продукт, як результат виникає недоамортизація основних засобів, що призводить до збитків на підприємстві. Тому, зазначимо, що найбільш оптимальним та ефективним методом амортизації основних засобів, які задіяні в процесі виробництва є метод зменшення залишкової вартості.

Таким чином, основні недоліки організації обліку основних засобів пов'язані з недосконалістю облікової політики. На аналізованому товаристві до цього документу ставляться формально, в результаті чого деякі положення облікової політики не відповідаю чинному законодавству, інші ж містять економічно-недоцільні методи або ті положення, що взагалі не використовуються на підприємстві.

Враховуючи те, що для розрахунку амортизації облікова політика має містити порядок встановлення терміну корисного використання необоротних активів, а чинним наказом про облікову політику ТОВ «АПК «Лебедин» дане питання не розкривається, вважаємо за доцільне відобразити таку інформацію в наказі про облікову політику. Проте, необхідно звернути увагу, що строки експлуатації основних засобів, зазначені у Податковому кодексі України не відповідають технічним характеристикам наявних на підприємстві основних засобів, тому пропонуємо зазначити в обліковій політиці строки корисного використання, що є більш доцільними, порівняння цих показників наведено у Додатку Ж.

Щодо обліку нематеріальних активів ми пропонуємо доповнити наказ про облікову політику наступними пунктами: строки корисного використання нематеріальних активів; визначення ліквідаційної вартості; порядок проведення переоцінки нематеріальних активів. В обліковій політиці підприємства зазначимо, що ліквідаційна вартість нематеріальних активів для цілей амортизації дорівнює нулю. На практиці, ліквідаційна вартість нематеріального активу, як правило, дорівнює нулю. Винятком можуть бути випадки, коли існує: зобов'язання третьої сторони придбати актив наприкінці строку його корисного використання або активний ринок на цей актив, з посиланням на який можна визначити ліквідаційну вартість, і очікується, що цей ринок буде існувати наприкінці строку корисного використання активу. Оскільки товариство жодного разу не здійснювало переоцінку нематеріальних активів, пропонуємо зазначити необхідність її проведення в обліковій політиці за справедливою вартістю на дату балансу тих активів, щодо яких існує активний ринок.

Наступним об'єктом облікової політики, щодо якого існує потреба в удосконаленні методології його обліку, є малоцінні необоротні активи. Так, на наш погляд, постає необхідність у перегляді методу їх амортизації, яка за діючою обліковою політикою нараховується в розмірі 100% в першому місяці використання об'єкта.

Амортизацію малоцінних необоротних матеріальних активів доцільно нараховувати таким чином: у першому місяці використання об'єкта розмірі 50 відсотків його вартості, яка амортизується, та решта 50 відсотків вартості, яка амортизується, у місяці їх вилучення з активів (списання з балансу) внаслідок невідповідності критеріям визнання активом.

Запропонована нами зміна методу нарахування амортизації таких активів забезпечить більш достовірне відображення інформації, так як строк їх корисного використання на підприємстві значний (4 роки), тому недоцільно відносити загальні витрати на їх амортизацію на один звітний період. Більш раціонально буде розділити такі витрати на два місяці – перший місяць використання та місяць вилучення об'єкта з активів.

Аналізуючи облікову політику ТОВ «АПК «Лебедин» в частині запасів, виявлено відсутність досить суттєвих положень, які необхідні для правильної оцінки запасів, тому пропонуємо розкрити деякі з них:

1) Одиницю (об'єкт) бухгалтерського обліку запасів, (відповідно до п. 7 П(С)БО 9 «Запаси» одиницею бухгалтерського обліку запасів є їх найменування або однорідна група). Бухгалтерський облік запасів як одиниць обліку ведеться в аналітичному розрізі із забезпеченням кількісно-сумової та якісної інформації. Отже, одиниця обліку розкриває дані про якість (марку, сорт, розмір, дату партії тощо), кількість(у фізичних одиницях) та первісну вартість елементів одиниці обліку.

2) Порядок обліку та розподілу транспортно-заготівельних витрат (суму транспортно-заготівельних витрат узагальнювати на окремому субрахунку та щомісячно розподіляти між сумою запасів, що вибули (використані, реалізовані, безоплатно передані тощо) за звітний місяць. Дотримання вимоги стандартів з обліку ТЗВ веде до формування реальної вартості запасів і відображення об'єктивної величини запасів як частини оборотних активів підприємства.

3) Порядок списання та обліку МШП, переданих в експлуатацію (вартість МШП, термін експлуатації яких менше року, при передачі в

експлуатацію виключати зі складу активів з організацією позабалансового обліку, а також оперативного кількісного обліку таких предметів на місцях експлуатації і відповідних осіб протягом всього строку їх використання);

4) Методику обліку виданого спецодягу (спецодяг виданий підзвіт працівникам, обліковувати на позабалансовому рахунку. Списання спецодягу з підзвіту до закінчення встановлених термінів його використання здійснювати тільки на підставі актів про його непридатність).

Щодо питання нарахування резерву сумнівних боргів пропонуємо проводити періодичний перерахунок резерву, оскільки матимуть місце нові сумнівні дебітори чи буде повернена дебіторська заборгованість, яку підприємство визнано безнадійною. За таким перерахунком слідуватиме коригування (зменшення чи збільшення) резерву. Тому слід здійснювати такий розрахунок резерву щорічно, а також проводити інвентаризацію дебіторською заборгованості.

З метою правильності та деталізації нарахування резерву сумнівних боргів, крім запропонованого порядку розрахунку резерву сумнівних боргів, в обліковій політиці необхідно звернути увагу на методику обліку безнадійної заборгованості, а саме: поточну дебіторську заборгованість визнавати безнадійною лише у випадку повної впевненості у її неповерненні боржником, безнадійну дебіторську заборгованість обліковувати на позабалансовому рахунку протягом трьох років, списувати безнадійну дебіторську заборгованість з балансу з одночасним зменшенням величини резерву сумнівних боргів (у разі недостатності суми нарахованого резерву сумнівних боргів безнадійна дебіторська заборгованість списується на інші операційні витрати).

Таким чином, проаналізувавши наказ про облікову політику досліджуваного підприємства, нами було запропоновано внесення обґрунтованих змін до існуючого наказу, які стосуються перегляду амортизаційної політики основних засобів інших необоротних матеріальних активів, проведення переоцінки необоротних активів, методику перерахунку

резерву сумнівних боргів. Запропоновані вище пропозиції щодо удосконалення облікової політики забезпечать дотримання єдиної методології обліку на підприємстві. А також забезпечать достовірне відображення інформації про вплив операцій на фінансовий стан та результати діяльності ТОВ «АПК «Лебедин» у фінансових звітах.

Ефективність управління підприємством в цілому залежить від того, наскільки чітко організована та регламентована система документообігу. При розгляді організації документообігу на ТОВ «АПК «Лебедин» було виявлено значні недоліки, тому ми пропонуємо розробити та затвердити деякі внутрішні документи з метою покращення документообігу на підприємстві.

Як уже зазначалося, товариство не має затвердженого графіка документообігу, відсутні схеми і оперограми (документограми). Відсутність таких документів ускладнює обліковий процес та уповільнює його. Це є значним недоліком, адже підприємство використовує безліч первинних документів, кожний з яких має свої особливості заповнення.

Доцільним буде створення зведеного графіку документообігу та оперограми, що сприятиме покращенню роботи бухгалтерської служби, зниженню випадків несвоєчасної обробки документів, їх втрати, скороченню термінів складання звітності, підвищенню відповідальності працівників усіх рівнів за своєчасність їх складання, використання та опрацювання.

Щодо формування графіку документообігу то на підприємстві кожен бухгалтер відповідальний за підпорядкований йому відділ повинен внести свої рекомендації по графіку, а головний бухгалтер узагальнити та сформувавати графік документообігу, який затверджується підписом керівника. Загальний графік документообігу зображено на рисунку 3.1

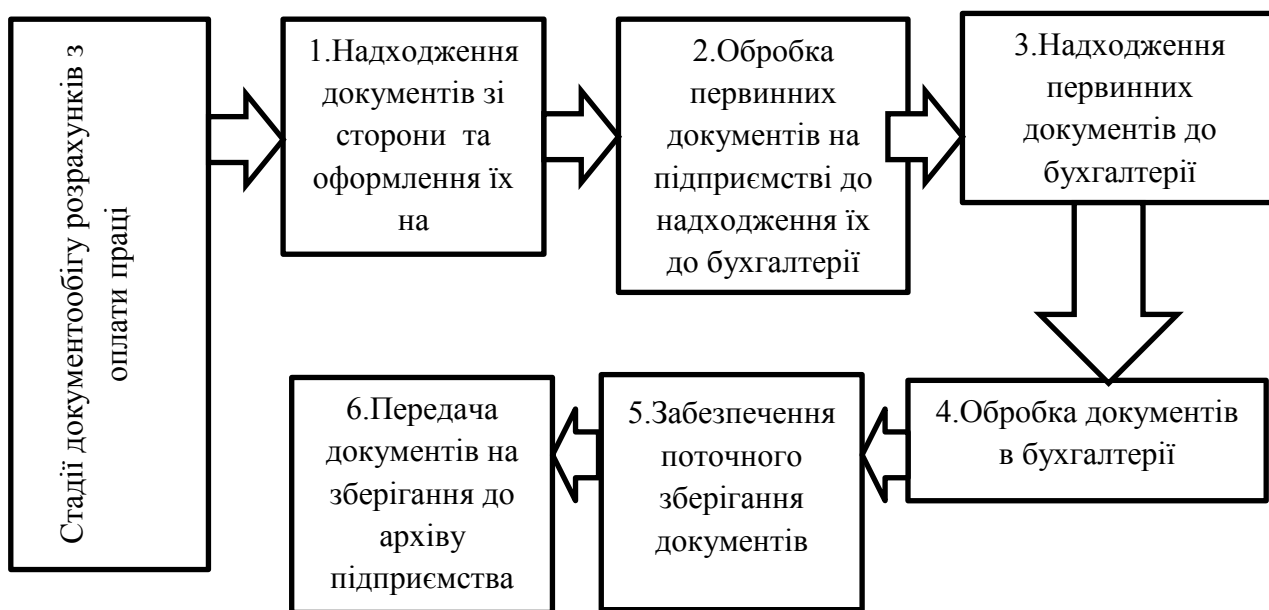

Рисунок 3.1 – Загальна схема документообігу на ТОВ «АПК
«Лебедин»

Для своєчасного обліку запасів, на даному підприємстві обліку зерна та розрахунку вартості послуг пов'язаних з прийманням зерна від замовників, необхідно визначити перелік документів з обліку зерна, кількість екземплярів, документ на основі якого складаються дані, термін складання, відповідальний за перевірку, термін перевірки, хто затверджує, строк затвердження, строк передачі, місце зберігання і відповідальний за зберігання. Для цього розробляються графіки руху документів.

Облік зерна забезпечується наступними документами: товаро-транспортна накладна; реєстр товаро-транспортних накладних; звіт надходження/вибуття зерна; лабораторна картка; складська квитанція; розрахунок вартості послуг елеватора.

Обов'язково у графіку документообігу повинна вказуватися відповідальна посадова особа, яка займається виписком документа та особа, яка оформляє його. Обов'язково має бути вказана графіку посадова особа, яка здійснює перевірку документа та особа, що відповідає за здачу документа. Графік також має регламентувати порядок та строки здачі документа. А також

враховуючи наявність на підприємстві поточного архіву, в графіку доцільно було б вказати посадову особу, яка передає документ до архіву та строки його передачі.

Таким чином, запропонована нами форма графіка документообігу підприємства представлена в Додатку 3. Даний графік складений у формі таблиці, які містить чотири основні розділи: створення документа, перевірка, обробка і передача на тимчасове зберігання до архіву. В свою чергу кожний розділ поділяється на підпункти: відповідальні особи та термін подання, а також вказана інформація про кількість примірників і місце зберігання.

Окрім, зведеного графіку обов'язково мають існувати на підприємстві індивідуальні графіки документообігу. Комплекс операцій, виконуваних з документами, можна представити також у вигляді оперограми. Такий графік відображає рух певного документа за двома ознаками: операціями — діями та місцем здійснення цих операцій. Для прикладу розглянемо таку оперограму для накладної-вимогу на одержання матеріалів зі складу.

На рисунку 3.2 показано усі роботи у технологічній послідовності створення і використання первинного документа, які виконують з початку складання документа до передавання його в архів. Така форма графіка дає змогу визначити тривалість складання документа в годинах, днях, відповідальних осіб і характер роботи.

Для одержання зведених підсумкових показників під час складання звітних форм потрібна заздалегідь продумана система руху носіїв у часі та просторі на завершальному етапі облікового процесу. Для цього радимо використати таблиць-календар звітності, який дасть змогу визначити споживачів підсумкової інформації, для чого спочатку необхідно скласти перелік адресатів і форм звітності.

Графік документообігу накладної-вимоги
на одержання матеріалів зі складу

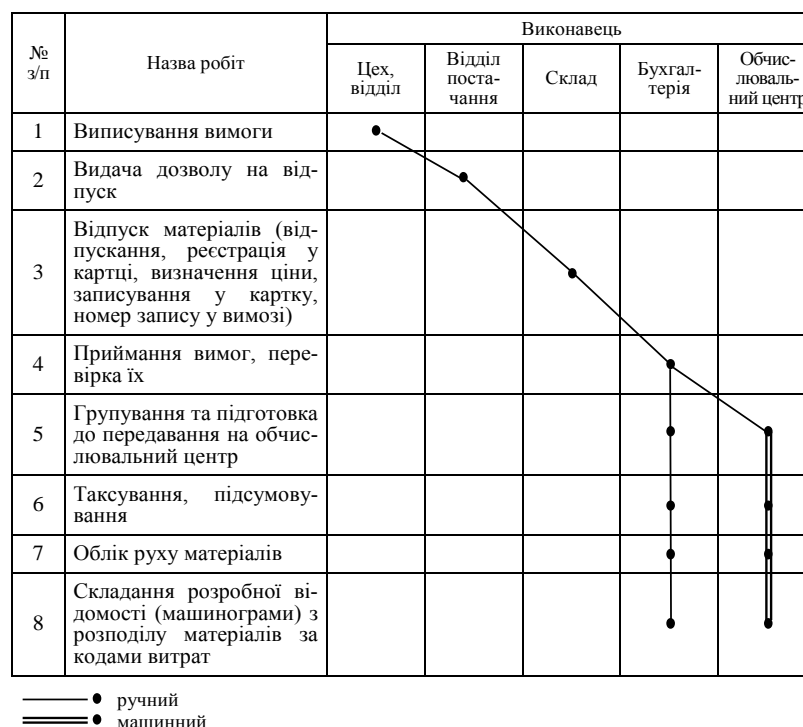

Рисунок 3.2 – Оперограма (документограма) накладної-вимоги
на одержання матеріалів зі складу

Оскільки звітність поділяється на зовнішню і внутрішню, то й таблиць-календар звітності має дві форми. Такі таблиці можна складати як на місяць, так і на рік. Для прикладу розглянемо форму такої таблиці на місяць для внутрішньої звітності у таблиці 3.4. В даній таблиці рекомендуємо зазначити терміни подання звітності, відповідальних осіб, способи відправлення, відправника та одержувача звітності.

Таблиця 3.4 – Таблиць-календар внутрішньої поточної звітності

Назва	Форма	Строк подання	Відповідальна особа	Спосіб відправлення	Від кого надходить	Кому подається
Звіт виконаних робіт	ЗВР	Щомісячно не пізніше 1 числа наступного місяця	Суховій Катерина Олексіївна-бухгалтер	Особисто	Дрига Микола Михайлович - головний бухгалтер;	Головний офіс – бухгалтерія

Отже, раціональна організація документообігу передбачає: прямоточний рух документів; скорочення інстанцій, до яких мають потрапляти документи та одноразовість операцій з опрацювання документів, уникнення паралелізму і дублювання у роботі з ними. Такі результати можливо досягти централізацією та зосередженням однотипних операцій в одному місці. Що дасть змогу підприємству збільшити ефективність та оперативність облікового процесу.

3.2 Шляхи оптимізації системи оподаткування ТОВ «АПК «Лебедин»

Основним чинником зовнішнього середовища, який значно впливає на діяльність підприємства є оподаткування суб'єктів малого бізнесу. Саме, малі та середні підприємства, які забезпечують високий обіг ресурсів та не потребують великого стартового капіталу, здатні швидко реагувати на зміни в вимогах ринку та тим самим забезпечити баланс споживчого ринку в умовах обмежених фінансових ресурсів та нестабільної економіки. Тому малі підприємства повинні розробляти шляхи оптимізації своїх витрат, включаючи податкові.

Податкове планування є одним з інструментів оптимізації податкової системи. Таке планування вкрай необхідне при чинному податковому законодавстві та занадто високого податкового навантаження на малий і середній бізнес. Податкове планування передбачає вибір альтернатив щодо використання певних податкових схем.

Необхідно здійснити попередні розрахунки податків, зборів та інших платежів, що підлягають сплаті після або протягом певних операцій та господарської діяльності в цілому. Це дозволяє нам оцінити вплив податкових платежів на зниження прибутку або визначити, чи отримуватиме підприємство такий прибуток після сплати всіх податків.

Загалом, необхідно визначити, чи доцільно проводити ту чи іншу операцію, якщо сплачені податкові зобов'язання не покриваються з отриманої від неї прибутком. Проте це лише початковий рівень податкового планування, який не суттєво впливає на зменшення податкових платежів, але лише забезпечує можливий результат за певних умов.

Основна ціль податкового планування має стати мінімізація податкового навантаження, і однією з головних умов планування є пошук варіантів такого відображення господарських операцій та загальних заходів, які б підвищили прибутковість та покращили фінансовий результат підприємства.

Залежно від організаційно-правової форми господарювання існують різні способи оподаткування. Юридичні особи обирають звичайне оподаткування чи сплачують єдиний податок за ставкою 3 або 5 відсотків; фізичні особи обирають спрощену систему оподаткування.

Податкового планування можна розподілити за ступенями:

1. Перший ступінь (правильно сплачувати): переглянути податкові закони й навчитися правильно та своєчасно сплачувати податки. Для цього необхідно знати: об'єкт оподаткування, джерело та терміни сплати, ставку податку. Для вирішення даного питання рекомендуємо повісити над столом податковий календар, таким чином бухгалтер буде пам'ятати терміни подання податкової звітності та платіжних документів до банківської установи.

2. Другий ступінь (оптимально сплачувати): аналізувати фінансовий стан фірми, в одному податковому періоді планувати співвідношення доходів та витрат, уникати дебіторської заборгованості, мається на увазі не сплачувати зайвих коштів.

3. Третій ступінь (мінімально сплачувати): Навчіться платити як мінімум за допомогою правових методів для зменшення податкового навантаження.

Податкове законодавство надає платникові податків достатньо можливостей для зниження розміру податкових платежів. Виділимо основні шляхи мінімізації податків:

– Перенесення бази оподаткування – передбачає присутність двох або більше фірм, одна з яких з певних податків має нульові ставки або нижчі. Між цими компаніями фінансово-економічні відносини організовані таким чином, що податкова база зменшувалась на підприємствах з вищою ставкою податку. Приклади перенесення податкової бази: реєстрація підприємства в спеціальних (вільних) економічних зонах; неприбуткової організації; компанії в офшорній зоні; громадською організацією інвалідів; платником єдиного податку;

– Зниження бази оподаткування – передбачає використання певних схем мінімізації податків. Чим менша база, тим менший податковий платіж сплачується. Зменшення бази оподаткування при здійсненні операцій купівлі-продажу, дарування (наприклад, продаж за заниженою ціною не пов'язаним особам). З метою оподаткування приймається ціна товарів, робіт чи послуг, яка визначена сторонами угоди.

– Метод заміни відносин – така ж економічна операція (придбання майна, отримання доходу тощо) може здійснюватися кількома способами. Чинне законодавство практично не обмежує суб'єкта господарювання у виборі форми та індивідуальних умов договору, вибору контрагента тощо. Підприємцю є право самостійно вибирати будь-який з можливих варіантів з урахуванням ефективності операції з чисто економічної точки зору та оподаткування. Вона заснована на методі зміни відносин: операція, пов'язана з надмірним оподаткуванням, замінює операцію, яка дозволяє досягти такої ж або максимально можливої межі та одночасно застосовувати пільгове податкове регулювання. Наприклад, договір про заміну з відстроченим платежем за договором комісії.

– Метод відстрочення податкового платежу – спосіб регулювання різних податків передбачає різні періоди їх оплати. Проте термін сплати більшості податків тісно пов'язаний з моментом об'єкта оподаткування (виникнення валового доходу, податкових зобов'язань) та календарного періоду (місяць, квартал, рік). Метод відстрочки дозволяє відстрочити момент

об'єкта оподаткування на наступний календарний період. Наприклад, відстрочений податковий оборот шляхом перерахування коштів на останній день звітного періоду.

– Метод поділу відносин – оснований на методі заміни. Тільки в цьому випадку не вся економічна операція замінюється, а лише частина її. Метод розподілу використовується, як правило, коли повна заміна не дає змогу досягти цілі, близького до мети початкової операції. Наприклад, розподіл контракту з фізичним особам поспіль по черзі для виконання робіт та контракту на продаж матеріалів. За договорами з фізичною особою для виконання робіт за матеріалами художника (ремонт обладнання, будівельних робіт та ін.) Доцільно укласти два контракти на продаж матеріалів та підряд для виконання робіт з матеріалів замовника. У цьому випадку основою для розрахунку страхових внесків до позабюджетних фондів стане лише сума винагороди за договором (фактично, тільки оплата виконавцем).

– Приховування бази оподаткування.

В Україні з метою підтримки малого та середнього бізнесу було створено спрощену систему оподаткування. Застосування даної системи найбільш поширений спосіб оптимізації оподаткування на підприємстві. Спрощена система оподаткування – це спеціальний податковий режим, який заміняє сплату декількох податків одним єдиним податком. Податковим кодексом визначений перелік платників податків, які мають право на застосування даної системи, та розподілено їх по групам.

ТОВ «АПК «Лебедин» за своїми характеристиками доцільно віднести до 3 групи платників податків. Умовами віднесення до неї є такі обмеження: розмір доходу за рік не повинен перевищувати 5 мільйонів гривень та розрахунки повинні здійснюватися виключно у грошовій формі. Розглядаючи фінансові звіти товариства було виявлено, що розмір доходу не перевищує 5 мільйонів гривень, тим не менш, необхідно провести розрахунки, чи доцільно в даному випадку застосовувати дану систему оподаткування.

Для розрахунку використаємо дані фінансових результатів за минулий 2017 рік (табл. 3.5).

Таблиця 3.5 – Фінансові результати ТОВ «АПК «Лебедин» за 2017р.

Стаття	За звітний період, тис.грн
Валовий дохід	2886,14
Витрати, що дають право на застосування податкового кредиту	674,96
Загальні витрати	1295,2

1) Спрощена система оподаткування.

Спочатку розрахуємо Податок на додатну вартість, який має сплатити підприємство.

$$\text{Податкове зобов'язання(ПЗ)} = \text{Валовий дохід} * 20\% = 577,23 \text{ тис. грн.}$$

$$\text{Податковий кредит (ПК)} = \text{Витрати, що дають право на ПК} * 20\% = 134,99$$

$$\text{Сума Податку на додатку вартість} = \text{ПЗ} - \text{ПК} = 442,24 \text{ тис. грн.}$$

База оподаткування єдиним податком для платників 3 групи є: дохід, як виручка отримана протягом звітного періоду за датою надходження коштів. До доходу платника ПДВ для обчислення єдиного податку не включається сума вхідного ПДВ.

Отже, необхідно визначити суму доходу для нарахування єдиного податку.

$$\text{База оподаткування} = \text{Валовий дохід} - \text{Податкове зобов'язання}$$

$$\text{База оподаткування} = 2886,14 - 577,23 = 2308,91 \text{ тис. грн.}$$

Так як, підприємство сплачує ПДВ, то ставка єдиного податку буде дорівнювати 3 % від бази оподаткування

$$\text{Сума єдиного податку} = 2308,91 * 3\% = 69,27 \text{ тис. грн..}$$

$$\text{Разом до сплати} : 69,27 + 442,24 = 511,50 \text{ грн.}$$

2) Загальна система оподаткування

Визначимо фінансовий результат до оподаткування, для цього необхідно з чистого доходу вилучити загальні витрати підприємства.

Чистий дохід = Валовий дохід – ПДВ = 2443,90 тис. грн.

База оподаткування = 2443,90 – 1295,2 = 1148,70 тис. грн..

На сьогодні ставка Податку на прибуток складає 18 % від бази оподаткування.

Отже, Сума податку на прибуток = База оподаткування * 18%

Сума податку на прибуток становить 206,77 тис. грн..

Разом до сплати: 206,77 + 442,24 = 649 тис. грн..

Що на 137,50 тис. грн. більше ніж при застосуванні альтернативної системи оподаткування.

Результати здійснених розрахунків та порівняння з показниками фінансової звітності наведено в таблиці 3.6 Отже, було доведено, що використання спрощеної системи оподаткування є надійний спосіб зменшення податкових витрат, що дасть змогу підприємству суттєво підвищити його прибуток.

Таблиця 3.6 – Порівняння систем оподаткування

Вид податку	Загальна система	Спрощена система	Економія
Податок на прибуток	206,77 тис. грн	69,27 тис. грн	137,50 тис. грн
ПДВ	442,24 тис. грн	442,24 тис. грн	–

Яким чином витрати на сплату податків впливають на фінансовий результат підприємства можна дізнатися здійснивши економіко-математичний аналіз прибутку підприємства, використовуючи економетричну модель формування прибутку та дослідивши кореляційний зв'язок показників, що впливають на кінцевий фінансовий результат.

Спочатку, при побудові даної моделі, необхідно визначити фінансові показники з прямим або ж зворотнім зв'язком, які формують прибуток підприємства. До таких показників відносять доходи та витрати підприємства,

особливу увагу приділимо витратам пов'язаним зі сплатою податків до бюджету.

Чистий прибуток позначимо за змінну «У», чистий дохід; інші операційні доходи; собівартість продукції; адміністративні та виробничі витрати; податкові витрати ; інші операційні витрати за «Х1–Х6» відповідно.

Для побудови регресійної багатofакторної економетричної моделі використаємо фінансові показники діяльності підприємства за 2015 – 2017 роки, представлені в Додатку І.

Наступний етапом аналізу є визначення наявності мультиколінеарності. Для цього проведено розрахунок матриці парних кореляцій за допомогою програми Microsoft Excel. Результати розрахунки наведені в таблиці 3.7. Таким чином, ми можемо спостерігати тісний зв'язок між чистим доходом та операційними доходами з собівартістю продукції, та змінними Х6; Х4; Х2 та Х4; Х4 та Х5, Х6. Дивлячись на таблицю, зрозуміло, що відсутній зв'язок між собівартістю продукції та іншими показниками; а чистий дохід має максимальну кількість зв'язків. Що ж стосується податкових витрат, то даний показник має незначний зв'язок з іншими факторами.

Таблиця 3.7 – Матриця парних кореляцій

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	У
X1	1						
X2	0,959741	1					
X3	-0,91664	-0,89262	1				
X4	-0,96442	-0,94625	0,87543	1			
X5	-0,78465	-0,86241	0,65548	0,915547	1		
X6	-0,94585	-0,94957	0,81586	0,935484	0,89513	1	
У	0,78422	0,86482	-0,55431	-0,86481	-0,87482	-0,91516	1

З метою побудови найбільш адекватної моделі необхідно виключити деякі з цих факторів, використовуючи метод покрокового виключення незалежних змінних. Отримані результати наведено у таблиці 3.8

Отже, модель має вигляд: $Y = -338,679 + 0,232 X_2 + 0,148 X_3 - 1,706 X_5$

Таблиця 3.8 – Результати регресійного аналізу

Показник	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-значення
Y-точка перетину	-338,679	86,51661	-3,62685	0,006254
X2	0,232358	0,048532	3,59612	0,003548
X3	-0,148259	0,05125	3,23154	0,015852
X5	-1,706189	1,03548	-1,65265	0,126158

Дана таблиця показує, що собівартість та інші операційні доходи мають найбільший вплив на чистий прибуток. При збільшенні коефіцієнту X2, тобто інших операційних доходів на 1 грн. прибуток зростає на 23 гривні 2 копійки; при зростанні собівартості на 1 грн. Y скорочується на 14 гривень 8 копійок, що ж стосується податкових витрат, то P-значення складає 0,126158, що вказує на те, що в даному випадку вони є не значущими.

До наступного етапу аналізу слід віднести застосування регресійної статистики, кінцеві результати представлені у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Результати регресійної статистики

Показник	Значення
Множинний R	0,95857
R-квадрат	0,925481
Нормований R-квадрат	0,812668
Спостереження	13

Таким чином, можна зробити наступні висновки: зв'язок між чистим прибутком та розглянутими факторами достатньо значний, про що свідчить коефіцієнт множинної кореляції $R = 0,959$ та коефіцієнт детермінації моделі, який показує частку відхилень залежної змінної, тобто прибутку від її середнього значення, таким чином, всі інші фактори впливають на прибуток лише на 8 % , так як 92 % зміни чистого прибутку пояснюється зміною проаналізованих факторів.

Завершальним етапом аналізу є проведення, використовуючи метод найменших квадратів, дисперсійного аналізу, наведеного в таблиці 3.10. Як бачимо, критерій адекватності Фішера більше ніж нормативно визначений і

складає $F(4, 7) = 28,55$, що дає змогу стверджувати, що дана модель є адекватною.

Таблиця 3.10 – Результати дисперсійного аналізу

Показник	df	Сумарний квадрат	Середній квадрат	F-критерій	Значимість F-критерія
Регресія	3	56189,552	1524,251	28,5495	0,000265
Залишок	8	2568,562	355,554		
Разом	11	5188,551			

Отже, за результатами всебічного аналізу багатофакторної регресійної моделі, яка визначала залежність чистого прибутку від доходів та витрат, ми дійшли висновку, що найбільший вплив на кінцевий фінансовий результат здійснює собівартість та інші операційні доходи, що свідчить про важливість правильної організації фінансового обліку на підприємстві, податкові витрати також відіграють не менш важливу роль, хоча й здійснюють порівняно менший вплив на прибуток. Тим не менш, оптимізація податкових зобов'язань дасть змогу збільшити чистий прибуток, та стане основою соціального та економічного розвитку підприємства.

ВИСНОВКИ

У результаті вищенаведеного можна зазначити, що проблеми організації фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах та необхідність комплексного дослідження теоретичних, методичних та практичних питань у цій сфері є актуальними на даний момент. Актуальність роботи також обумовлена тим, що необхідною передумовою для ефективного функціонування підприємства та його фінансової стійкості є правильна та раціональна організація фінансового та податкового обліку.

Таким чином, з огляду першого розділу було виявлено, що нормативно-правове забезпечення обліку суб'єктів малого і середнього бізнесу розподіляється на дві підсистеми обліку: загальну і спрощену систему обліку та звітності, у якій окреме місце займає підсистема спрощеного обліку доходів і витрат. Проте, незважаючи на значну кількість нормативно-правових документів, які регулюють фінансовий та податковий обліку малого та середнього бізнесу, деякі науковці в своїх дослідженнях визначають недосконалість даної системи.

Найбільш суттєвою відмінністю організації фінансового обліку є те, що малі та середні підприємства мають можливість обрати просту або спрощену форму ведення бухгалтерського обліку, які мають обмежену кількість бухгалтерських реєстрів. Відмінною рисою податкового обліку є те, що суб'єкти малого та середнього бізнесу в Україні мають змогу обрати між загальною системою оподаткування та пільговим режимом, і таким чином зменшити свої податкові зобов'язання.

– з метою удосконалення ведення фінансового обліку на підприємстві запропоновано внесення обґрунтованих змін до існуючого наказу про облікову політику, в частині амортизаційної політики основних засобів інших необоротних матеріальних активів, проведення переоцінки необоротних активів, методик перерахунку резерву сумнівних боргів та інші.

У другому розділі ми здійснили аналіз організації обліку на сільськогосподарському підприємстві малого бізнесу ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин». В результаті дослідження були виявлені певні недоліки, які потребують подальшого вдосконалення.

Так, при аналізі облікової політики ТОВ «АПК «Лебедин» було виявлено, що наказ розкриває не всі елементи облікової політики, або розкриває їх не повністю, тому у кваліфікаційній роботі пропонуємо вдосконалити наказ про облікову політику, шляхом відображення в ньому суттєвих аспектів бухгалтерського обліку, які є необхідними і важливими. В частині амортизаційної політики основних засобів пропонуємо запровадити нарахування амортизації основних засобів, методом зменшення залишкової вартості, адже при застосуванні прямолінійного методу розмір амортизації істотно відрізняється по однакових об'єктах, що суперечить економічній суті амортизації. До того ж пропонуємо зазначити в обліковій політиці більш доцільні строки корисного використання основних засобів. Також слід чітко визначити періодичність проведення переоцінки та поріг суттєвості, для того, щоб залишкова вартість суттєво не відрізняється від справедливої вартості на дату балансу.

Щодо питання нарахування резерву сумнівних боргів пропонуємо проводити періодичний перерахунок резерву, оскільки матимуть місце нові сумнівні дебітори чи буде повернена дебіторська заборгованість, яку підприємство визнало безнадійною. З метою правильності та деталізації нарахування резерву сумнівних боргів, крім запропонованого порядку розрахунку резерву сумнівних боргів, в обліковій політиці необхідно звернути увагу на методіку обліку безнадійної заборгованості.

З метою поліпшення ведення документообігу запропоновано створення зведеного графіку документообігу та оперограми, що сприятиме покращенню роботи бухгалтерської служби, зниженню випадків несвоєчасної обробки документів, їх втрати, скороченню термінів складання звітності, підвищенню відповідальності працівників усіх рівнів за своєчасність їх складання,

використання та опрацювання. Особливу увагу слід приділити питанню обліку запасів, так як документи з обліку зернових культур затверджуються, окрім бухгалтерії, завідувачем складу та лабораторії, так, в кваліфікаційній магістерській роботі розроблений графік документообігу з приймання зернових культур.

Що стосується оптимізації податкового обліку, то було визначено шляхи зменшення податкових зобов'язань, використовуючи спрощену систему оподаткування і доведено доцільність її застосування. До того ж визнано необхідність ведення податкового планування на підприємстві та було запропоновано способи його застосування, включаючи законні методи зменшення податкового навантаження.

Отже, здійснивши аналіз організації фінансового та податкового обліку на ТОВ «АПК «Лебедин» можна дійти висновку, що в цілому організація обліку знаходиться на достатньому рівні, хоча й містить певні недоліки. Удосконалення яких, дасть змогу підприємству раціонально і правильно організувати роботу бухгалтерської служби та скоротити витрати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андренко О. А. Організація і методика аудиту [Текст]: конспект лекцій / О. А. Андренко – Х.: ХНАМГ, 2012. – 35 с.
2. Андрєєва, Г. І. Організація і методика економічного аналізу [Текст] : навчальний посібник / Г. І. Андрєєва, В. А. Андрєєва. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 353 с. – ISBN 978-966-346-365-0.
3. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств [Текст] / за ред. В. Г. Андрійчука. – Львів : Світ, 2008. – 285 с. – ISBN 966-574-193-4.
4. Білова, Н. Класифікація деяких видів основних засобів (з урахуванням думки державних органів) [Текст] / Н. Білова // Податки та бухгалтерський облік. – 2010. – № 44. – С. 19 – 22.
5. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку [Текст]: підручник / М. Т. Білуха. – К. : КДТЕУ, 2000. – 692 с. – ISBN 966–7376-41-9.
6. Богач, Б. М. Удосконалення аналізу основних засобів підприємства [Електронний ресурс] / Б. М. Богач. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=20325>. – Наукове товариство Івана Кушніра.
7. Болотова Г. Спрощена система оподаткування: стислий огляд можливих змін / Г.Болотова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iepd.dn.ua/?p=3165>
8. Бутинець, Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : підручник / Ф. Ф. Бутинець. – 2-е вид. – Житомир : Рута, 2000. – 608 с. – ISBN 966-7570-40-1.
9. Бутинець, Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку [Текст] : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець, С. М. Лайчук, О. В. Олійник, М. М. Шигун. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2002. – 592 с. – ISBN 966-8059-10-7.
10. Бухгалтерський фінансовий облік [Текст] : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. / за ред.

проф. Ф. Ф. Бутинця. – 7-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 832 с. – ISBN 978-617-566-384-4.

11. Варналій З.С., Васильців Т.Г. Пріоритети вдосконалення державної політики розвитку малого підприємництва в Україні / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 2 (31). – С. 49–54.

12. Вербицька Л. В. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні [Текст] : навчальний посібник. – К. : МАУП, 2010. – 116 с.

13. Вігуржинська, С. Ю. Економіка підприємства [Текст] : конспект лекцій / С. Ю. Вігуржинська. – Одеса : 2005. – с. 17-21.

14. Герасименко С. С. Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення [текст] : [монографія] / за ред. С. С. Герасименко. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 162 с.

15. Гоголь Т.А., Ніпорко Н.І., Аналіз нормативно-правової бази з регулювання бухгалтерського обліку суб'єктів малого бізнесу [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/user/Downloads/ecnof_2012_9\(1\)__31%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/ecnof_2012_9(1)__31%20(1).pdf)

16. Гольцова С. М. Бухгалтерський облік [Текст] : навчальний посібник / С. М. Гольцова, І. Й. Плікус. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : ВТД «Університетська книга». – 2007. – 254с.

17. Гольцова С. М. Тлумачення поняття «Організація бухгалтерського обліку» в сучасній бухгалтерській науці [Текст] / С. М. Гольцова // Вісник Сумського національного аграрного університету : Випуск 2. – 2007. – С. 156–162.

18. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 08.09.2011 р. № 3713-VI. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.

19. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

20. Жолнер І. В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами : [навч. посіб.] / І. В. Жолнер. – К. : ЦУЛ, 2012. – 368 с. ISBN 978- 611-01-0270-4.

21. Інструкція з бухгалтерського обліку податку на додану вартість, Наказ Міністерства фінансів України 01.07.1997 №141 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-97>

22. Класифікація підприємств з 1 січня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.buh24.com.ua/klasifikatsiya-pidpriyemstv-z-1-sichnya-2018-r/>

23. Лист Голов КРУ України «Щодо чинності Положення про головних бухгалтерів» № 12-14/384 від 16.09.2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

24. Мале підприємництво в Україні. Збірник нормативно-правових актів / За ред. О.В.Кужель, А.К.Кінаха, В.В.Костицького. – К.: Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи, 1999. – 190 с.

25. Малий і середній бізнес: як уряд планує підтримувати його в 2015–2017 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://finbalance.com.ua/news/Maliy-i-seredniy-biznes-yakuryad-planu-pidtrimuvati-yoho-v-2015-2017-rr>.

26. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами № 720 від 15.06.2011 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF11044.html

27. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, Наказ Міністерства фінансів України 28 березня 2013 року[Електронний ресурс] – Режим доступу : http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/archive/main?cat_id=293536

28. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 р. № 635 [Електронний ресурс] – Режим доступу :

http://195.78.68.18/minfin/control/uk/publish/article?art_id=382876&cat_id=2935
36

29. Моніторингова служба реєстраційних даних українських компаній OpenDataBot [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://opendatabot.ua>.

30. Ногінова Н.М. Оподаткування малого підприємництва України: сучасний стан та перспективи розвитку / Н.М. Ногінова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.1. –С. 259–263.

31. Огійчук М. Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : [підручник] / М. Ф. Огійчук ; 6-те вид., перероб. і допов. – К. : Алерта, 2011. – 1042 с. 53.

32. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

33. Плоткін Я.Д. Підприємцю про підприємництво: Навчальний посібник. – Львів: „Альтаір”, 2003, – 234 с.

34. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.

35. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>. – 04.09.2008. – Законодавство України

36. Положення про документальне забезпечення записіву бухгалтерському обліку, наказ Мінфіну № 88 від 24.05.95 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>

37. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ІХ від 16 лип. 1999 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

38. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: Закон України, поточна редакція від 10.11.2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

39. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України, поточна редакція від 04.04.2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>.

40. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, наказ Мінфіну № 422 від 25.06.2003 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0422201-03>.

41. Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні: Закон України [Електронний ресурс] /– Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2157-14>

42. Про облікову політику [Електронний ресурс] : лист Міністерства фінансів України від 21.12.2005. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

43. Про облікову політику: Лист Мінфін України № 31-34000-10-5/27793 від 21 груд. 2005 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

44. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України № 283 від 22.05.1997 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

45. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>

46. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.

47. Про суттєвість у бухгалтерському обліку і звітності: Лист Мінфін України № 04230-04108 від 29 лип. 2003 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

48. Реверчук С.К. Малий бізнес: методологія, теорія і практика: Навчальний посібник. – К.: ІЗМН, 2000. – 192 с.

49. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку : [підручник] / Л. К. Сук П. Л. Сук. – К. : Каравела, 2009. – 624 с. 104.

50. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник [для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] / Н. М. Ткаченко – [6-те вид.]. - К. : А.С.К., 2008. – 288 с. 105.

51. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України [Текст]: підручник / Н. М. Ткаченко. - 6-е вид. - К.: А.С.К., 2015. - 784 с.

52. Хоча Н.В. Нормативно-правове забезпечення облікової системи малих підприємств [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/213.pdf>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

SUMMARY

Trishchenko AI Organization of financial and tax accounting for small and medium enterprises. - Qualification master's work. Sumy State University, Sumy, 2018

In this work the features of organization of financial and tax accounting in small and medium enterprises are investigated. The analysis of accounting policy, peculiarities of document circulation at the enterprise and the tax system is carried out. The main purpose of this study is to develop a recommendation on improving the organization of financial and tax accounting in small and medium-sized enterprises.

Key words: small and medium enterprises, organization of financial and tax accounting, accounting policy, simplified taxation system.

АНОТАЦІЯ

Трищенко А.І. Організація фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах. – Кваліфікаційна магістерська робота. Сумський державний університет, Суми, 2018 р.

У роботі досліджено особливості організації фінансового та податкового обліку на малих і середній підприємствах. Проведений аналіз облікової політики, особливостей документообігу на підприємстві та його податкової системи. Основною метою цього дослідження є розробка рекомендації щодо удосконалення організації фінансового та податкового обліку на малих і середніх підприємствах.

Ключові слова: малі та середні підприємства, організація фінансового та податкового обліку, облікова політика, спрощена система оподаткування.

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Основні законодавчі акти, які регулюють господарську діяльність малого та середнього бізнесу в Україні

Назва законодавчого акту	Сфера та напрямки застосування
Податковий Кодекс України[34]	Регулює сферу справляння податків і зборів
Закон України «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні»[41]	Визначає програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні.
Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні» [46]	Затверджує економічні та правові засади державної політики у сфері розвитку та підтримки малого і середнього бізнесу
Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності»[39]	В області господарської діяльності визначає організаційні та правові основи дозвільної системи
Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців»[38]	Регулює систему державної реєстрації юридичних осіб, а також фізичних осіб - підприємців.
Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» [45]	Визначає основні принципи і порядок державного контролю у сфері господарської діяльності

Таблиця Б.2 – Відмінності в нормативно-правовому регулюванні

Малі та середні підприємства	Інших суб'єкти господарювання
Інструкція про застосування Спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку
Спрощений план рахунків бухгалтерського обліку;	План рахунків бухгалтерського обліку;
П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», Порядок подання фінансової звітності ;	–
Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами;	–
Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності» ;	–
Наказ Міністерства Фінансів України від 15.12.11 р. № 1637 «Про затвердження форм книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення»;	
Всі інші положення (стандарт) бухгалтерського обліку	
Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»	
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку;	

ДОДАТОК В

Таблиця В.1 – Регістри бухгалтерського обліку при застосуванні спрощеної форми [24]

Назва форми	Характеристика
Відомість 1-м.	Розділ I. Облік готівки і грошових документів. Розділ II Облік грошових коштів та їх еквівалентів.
Відомість 2-м	Облік запасів
Відомість 3-м	Розділ I. Облік розрахунків із дебіторами і кредиторами за податками й платежами, облік довгострокових зобов'язань і доходів майбутніх періодів. Розділ II. Облік розрахунків з оплати праці
Відомість 4-м	Розділ I. Облік необоротних активів та амортизації (зносу). Розділ II. Облік капітальних і фінансових інвестицій та інших необоротних активів.
Відомість 5-м.	Розділ I. Облік витрат. Розділ II. Облік витрат на виробництво. Розділ III. Облік доходів і фінансових результатів. Розділ IV. Облік власного капіталу, витрат майбутніх періодів, забезпечень майбутніх витрат і платежів
Оборотно-сальдова відомість	Містить баланс (залишок) на початку та кінець періоду та перегляди дебету та кредиту за вказаний період на рахунку підприємства

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Характеристика спрощеної системи оподаткування[34]

Критерії	Групи платників єдиного податку		
	Перша	Друга	Третя
	Фіз. особи – підприємці	Фіз. особи – підприємці	Фіз. особи – підприємці, юр. особи
Граничний обсяг доходу за рік	300 тис. грн.	1 500 тис. грн.	5 млн. грн.
Можливість використання найманих працівників	Не можуть використовувати	Не більше 10	Без обмежень
Ставка єдиного податку	До 10% прожиткового мінімуму у розрахунку на календарний місяць	До 20% мін. з/п у розрахунку на календарний місяць	3% від доходу для платників ПДВ і 5% для неплатників ПДВ
Податковий звітний період	Календарний рік	Календарний рік	Календарний квартал
Застосування РРО	Не застосовують	З 01.01. 2016 р. не використовують на ринках, при продажу товарів дрібнооптової торгівельної мережі	З 01.07. 2015 р. не використовують при здійсненні діяльності на ринках, при продажу товарів дрібнооптової торгівельної мережі / юридичні особи – у порядку, встановленому законодавством

ДОДАТОК Д

Таблиця Д.1 – Переваги та недоліки систем оподаткування СМП

Система оподаткування	Переваги	Недоліки
Загальна	Відсутність обмежень у видах діяльності та обсягу доходу і кількості працівників; більш ширша можливість планування та оптимізації оподаткування (внаслідок впливу обсягу видатків на базу оподаткування); розмір сплачуваного податку на прибуток прямо залежить від обсягу прибутку за звітний період	Складність адміністрування (більш суворі вимоги до ведення обліку та складання звітності); досить високе податкове навантаження, особливо за наявності найманих працівників тощо
Спрощена	Простота нарахування єдиного податку; спрощене ведення обліку і відносна простота заповнення звітності; звільнення від сплати платником єдиного податку, низки податків і обов'язкових платежів; витрати на оплату продукції платників єдиного податку-юридичних осіб можуть бути віднесені на витрати контрагентами-платниками податку на прибуток	Базою оподаткування є весь обсяг виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), без вирахування витрат підприємства

ДОДАТОК Е

Таблиця Е.1 – Фінансово-економічні показники діяльності підприємства за 2015–2017 рр.

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	3348,2	3245,6	3327,2	9,97
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2428,4	2284,3	2324,3	9,78
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	1562,1	1138	1458,3	9,66
Чистий прибуток підприємства, тис. грн.	1231,5	811,1	1127,7	9,57
Валюта балансу, тис. грн.	44651,1	6179,9	4475,9	3,17
Власний капітал, тис. грн.	1584,5	3553,4	1576,7	9,98
Власні оборотні кошти, тис. грн.	624,5	1417,8	431,8	8,32
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	2551,2	2626,5	2899,2	10,66
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	0	0	0	-

Таблиця Е.2 – Показники майнового стану та ефективності використання основних засобів за 2015–2017 рр.

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Коефіцієнт зносу	0,5	0,3	0,5	10,00
Коефіцієнт вибуття	0	0	0	–
Коефіцієнт оновлення	0	0	0	–
Фондовіддача	1,5	1,7	1,6	10,33
Фондоємкість	0,7	0,5	0,6	9,26

Таблиця Е.3 – Показники ліквідності та платоспроможності підприємства за 2015–2017 рр.

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,25	0,15	0,54	14,70
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,25	0,15	0,54	14,70
Коефіцієнт покриття	1,26	1,06	1,86	12,15
Чистий оборотний капітал, тис. грн.	155,4	177,6	2253,8	38,08

Таблиця Е.4 – Показники фінансової стійкості підприємства за 2015–2017 рр.

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Коефіцієнт автономії	0,27	0,57	0,35	11,39
Коефіцієнт фінансової стійкості	3,71	1,74	2,84	8,75
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,21	0,63	0,11	7,24
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	0,07	0,46	0,06	9,26

Таблиця Е.6 – Показники рентабельності підприємства за 2015–2017 рр. %

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Рентабельність діяльності	9,5	34,7	41,2	21,35
Рентабельність виробництва продукції	11,5	61,4	82,7	27,49
Рентабельність власного капіталу	27,9	42,5	59,7	14,99
Рентабельність активів	7,5	24,4	25,7	17,17

Таблиця Е.6 – Показники ділової активності підприємства за 2015–2017 рр.

Показники	Роки			Середній темп росту
	2015	2016	2017	
Коефіцієнт обертання матеріальних запасів	0,38	0,45	0,27	8,43
Коефіцієнт обертання активів	0,47	0,51	0,27	7,58
Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	0,74	0,81	0,56	8,70
Коефіцієнт обертання дебіторської заборгованості	0	0	0	–
Період обертання дебіторської заборгованості, дні	0	0	0	–

Таблиця Е. 7 – Основні показники діяльності підприємства за 2015-2017 рр.

Показник	Рік			Відхилення останнього року до першого	
	2015	2016	2017	+, -	%
	Основні засоби	1190,3	1300,6	1399,1	208,8
Запаси	3747,3	3461,5	2645	-1102,3	-41,67
Гроші та їх еквіваленти	591,5	1417,8	431,8	-159,7	-36,98
Зареєстрований капітал	890,4	890,4	890,4	0	0,00
Резервний капітал	15,8	15,8	15,8	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	585,6	2647,2	670,5	84,9	12,66
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4020,6	2576,3	2853,8	-1166,8	-40,89
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	16,7	50,2	45,4	28,7	

ДОДАТОК Є

Таблиця Є.1 – Аналіз облікової політики ТОВ «Агропромислова компанія «Лебедин»

Активи і госп. операції	Рекомендовані елементи облікової політики	Влив на обліковий процес
1	2	3
Основні засоби	<ol style="list-style-type: none"> 1. метод нарахування амортизації 2. одиниця обліку основних засобів 3. підходи до переоцінки 4. підходи до періодичності зарахування сум дооцінки необоротних активів 5. строки корисного використання 	<p>Одним із завдань облікової політики підприємства відносно необоротних активів є їх класифікація. Тобто в обліковій політиці повинно бути чітко визначено, у якому випадку об'єкт відноситься до основних засобів, а в якому - до малоцінних необоротних матеріальних активів.</p> <p>Визначення моделі обліку основних засобів дасть змогу правильно оцінювати основні засоби після їх первісного визнання, адже неправильна оцінка вартості у фінансовій звітності може призвести до значних невикористаних витрат.</p> <p>Правильне визначення строку корисного використання активу важливе для коректного розрахунку сум амортизаційних відрахувань, від установленого строку залежить сама можливість визнання активу як об'єкта основних засобів.</p>
Нематеріальні активи	<ol style="list-style-type: none"> 1. метод нарахування амортизації 2. ліквідаційна вартість 3. строки корисного використання 4. порядок проведення переоцінки 	<p>Суму нематеріального активу з визначеним строком корисного використання слід розподіляти систематично, протягом строку його корисного використання у зв'язку з моральним зносом та поступовим зменшенням вартості ресурсів. Переоцінка нематеріальних активів проводиться за бажанням підприємства передусім з метою отримання достовірної фінансової звітності.</p>

1	2	3
Запаси	<ol style="list-style-type: none"> 1. методи оцінки вибуття запасів; 2. періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів; 3. порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат, ведення окремого субрахунку обліку транспортно-заготівельних витрат; 4. визначення одиниці аналітичного обліку запасів 	<p>Ефективність облікової політики підприємств у сферах виробництва, торгівлі та громадського харчування безпосередньо залежить від вибору оптимального методу оцінки вибуття запасів.</p> <p>Від обраного порядку обліку витрат залежить склад витрат звітного періоду, а отже, фінансовий результат і, як наслідок, чистий прибуток (збиток).</p> <p>Одиниця обліку розкриває дані про якість(марку, сорт, розмір, дату партії тощо), кількість(у фізичних одиницях) та первісну вартість елементів одиниці обліку.</p>
Малоцінні необоротні матеріальні активи	<ol style="list-style-type: none"> 1. метод нарахування амортизації 2. вартісні ознаки предметів, що входять до їх складу 	<p>Хоча витрати на придбання та створення МНМА не входять до переліку амортизованих (п. 144.1 ст. 144 ПКУ), вони однозначно підлягають податковій амортизації. На це вказують пп. 14.1.20 ст. 14 - «вартість малоцінних необоротних матеріальних активів, яка амортизується, - первісна або переоцінена вартість малоцінних необоротних матеріальних активів», пп. 14.1.3 ст. 14 - «амортизація - систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» Податкового кодексу України.</p>
Дебіторська заборгованість	<ol style="list-style-type: none"> 1. метод обчислення резерву сумнівних боргів 2. перелік створюваних забезпечень майбутніх витрат і платежів; 	<p>Необхідно проводити періодичний перерахунок резерву, оскільки матимуть місце нові сумнівні дебітори чи буде повернена дебіторська заборгованість, яку підприємство визнало безнадійною.</p>

ДОДАТОК Ж

Таблиця Ж.1 – Строки корисного використання основних засобів

Но мер групи	Назва та визначення за ПКУ (за наявності)	Мінімально допустимий строк корисного використання, років	Рекомендований строк корисного використання, років
2	Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15	18
3	Будівлі	20	25
	Споруди	15	20
	Передавальні пристрої	10	10
4	Машини й обладнання, з них:		3
	електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації	2	
5	Транспортні засоби	5	7
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4	4
7	Багаторічні насадження	10	12
8	Інші основні засоби (усі ті, які не ввійшли до груп 2–8 та 12–15 ОЗ)	12	12

*[Розроблено автором на основі [34], та даних підприємства]

ДОДАТОК 3

Таблиця 3.1 – Графік документообігу з обліку зерна

Назва документа	Створення та передача			Перевірка документа			Обробка документа			Здавання документа		
	Відповідальний			Відповідальний			Відповідальний			Відповідальний		
	Кількість примірників	за складання	Строк виконання	За здавання	За перевірку	Строк подання	Виконавець	Строк виконання	Подальше проходження документа	Виконавець	Строк виконання	Місце зберігання
Товаро-транспортна накладна	1	Замовник	В день відвантаження зерна	Водій транспортного засобу	Завідувач складом	В день прибуття зерна до зерноскладу	Завідувач складом	В день прибуття зерна до зерноскладу	Складання реєстру товаро-транспортних накладних	Завідувач складом	Не пізніше наступного дня після прибуття зерна до зерноскладу	Кабінет завідувача складом
Реєстр товаро-транспортних накладних;	1	Завідувач складом	Не пізніше наступного дня після прибуття зерна до зерноскладу	Завідувач складом	Начальник лабораторії, бухгалтер, головний бухгалтер	Не пізніше наступного дня після складання	бухгалтер	У день отримання реєстру	Складання розрахунку вартості послуг	Головний бухгалтер	У міру надходження	Бухгалтерія
Звіт надходження/вибуття зерна;	1	Завідувач складом	Не пізніше наступного дня після прибуття зерна до зерноскладу	Завідувач складом	Начальник лабораторії, бухгалтер, головний бухгалтер	Не пізніше наступного дня після складання	бухгалтер	У день отримання звіту	Складання розрахунку вартості послуг	Головний бухгалтер	У міру надходження	Бухгалтерія
Лабораторна картка;	2	Лаборант	До 9 години наступного дня після прибуття зерна до зерноскладу	Лаборант	Начальник лабораторії, головний бухгалтер	До 9 години наступного дня після прибуття зерна до зерноскладу	бухгалтер	У день отримання картки	Складання розрахунку вартості послуг та складської квитанції	Головний бухгалтер	У міру надходження	Бухгалтерія
Складська квитанція	1	Бухгалтер з обліку зерна	В день отримання звіту	Бухгалтер	Головний бухгалтер	В день отримання квитанції	бухгалтер	В день отримання квитанції	Надсилання електронної форми замовнику	Головний бухгалтер	У міру надходження	Бухгалтерія
Розрахунок вартості послуг елеватора	1	Бухгалтер з обліку зерна	В день отримання звіту	Бухгалтер	Головний бухгалтер	В день отримання квитанції	бухгалтер	В день отримання квитанції	Надсилання електронної форми замовнику	Головний бухгалтер	У міру приймання	Бухгалтерія

ДОДАТОК И

Таблиця И.1 – Дані для побудови моделі, тис. грн.

Період		Чистий дохід	Інші опер. доходи	Собівартість реалізованої продукції	Адміністративні та виробничі витрати	Податкові витрати	Інші операційні витрати	Прибуток
рік	квар-тал	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	У
2015	I	810	677	-671	-125	-52	-655	-39
	II	855	685	-679	-129	-56	-678	-47
	III	830	755	-692	-132	-62	-700	-49
	IV	810	683	-687	-144	-65	-737	-51
2016	I	1420	1240	-877	-155	-72	-1205	89
	II	1450	1188	-945	-169	-74	-1280	93
	III	1320	1205	-985	-168	-75	-1295	98
	IV	1505	1319	-1251	-182	-82	-1298	102
2017	I	1577	1205	-1155	-167	-68	-1204	29
	II	1504	1288	-1244	-168	-72	-1219	31
	III	1590	1190	-1255	-172	-70	-1235	35
	IV	1632	1205	-1484	-179	-71	-1242	38